

Vergaderjaar 2011–2012

31 265

Adoptie

Nr. 42 HERDRUK ¹

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 30 mei 2012

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft op 19 april 2012 overleg gevoerd met staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie over:

- **de brief van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 6 april 2011 met een afschrift van de brief over adopties uit Haïti (2011D17969);**
- **de brief van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 26 september 2011 over de beslissing om de opschorting van interlandelijke adopties uit Haïti onder bepaalde voorwaarden ongedaan te maken (31 265, nr. 39);**
- **de brief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport d.d. 3 november 2011 met het rapport waarin psychosociale uitkomsten van jongvolwassen binnenlands geadopteerden en hun adoptieouders (31 265, nr. 40);**
- **de brief van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 22 december 2011 over de stand van zaken met betrekking tot adoptie (31 265, nr. 41);**
- **de brief van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 13 maart 2012 over de beleidsdoorlichting interlandelijke adoptie (33 199, nr. 1).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,
De Roon

De griffier van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,
Nava

¹ I.v.m. tekstuele correcties. Het eerder gepubliceerde verslag van het algemeen overleg komt hiermee te vervallen.

Voorzitter: Arib
Griffier: Hessing-Puts

Aanwezig zijn acht leden der Kamer, te weten: Arib, Bruins Slot, Dille, Gesthuizen, Koşer Kaya, Schouten, Van der Staaij en Taverne,

en staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie, die vergezeld is van enkele ambtenaren van zijn ministerie.

De **voorzitter**: Ik open de vergadering en heet alle aanwezigen welkom.

De heer **Taverne** (VVD): Voorzitter. Kinderen adopteren is een ingrijpend proces. In Nederland hebben we bewust gekozen voor strikte regels en procedures voor adoptie. Uitgangspunt is het belang van het kind en het recht dat ieder kind heeft om zijn of haar ouders te kennen. Met het oog hierop moet bij iedere adoptie de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht worden genomen. Dat geldt zowel voor adopties in Nederland, die nog maar zeer zelden voorkomen, als voor adopties in het buitenland, zoals dat in internationale verdragen is vastgelegd. Juist omdat het belang van kinderen voorop moet staan, mag adoptie geen recht worden voor mensen die geen kinderen kunnen krijgen.

Met betrekking tot interlandelijke adopties moeten we, pijnlijk genoeg, vaststellen dat het toezicht op de procedures niet altijd afdoende is. De Kamer mocht begin vorige maand van het kabinet een beleidsdoorlichting ontvangen. Ook hierin wordt vermeld dat het nog steeds voorkomt dat kinderen zonder dat daar een echte noodzaak voor is, of zonder dat de juiste procedure is gevolgd, bij hun ouders weg worden gehaald om vervolgens beschikbaar te komen voor interlandelijke adoptie. Kortom, het komt voor dat een kind bij de eigen ouders wordt weggehaald en naar de andere kant van de wereld wordt gevlogen zonder dat is vastgesteld of dit in het belang van het kind is. Je moet niet altijd geloven wat in de krant staat, maar menigeen heeft intussen de opening van De Telegraaf gezien. Kan de staatssecretaris in het kader hiervan zeggen wat de laatste stand van zaken is van het onderzoek naar de omvang van de illegale opname van buitenlandse kinderen?

We kunnen niet voorzichtig genoeg zijn. Om die reden steunt mijn fractie het voornemen van het kabinet om het toezicht te verscherpen. Bij iedere stap van het adoptieproces moeten de zuiverheid en de zorgvuldigheid zijn gewaarborgd. Samen met de vergunninghouders heeft de overheid hierbij een belangrijke taak. Om die taak goed te kunnen uitvoeren is het een goede stap dat het kwaliteitskader voor vergunninghouders wordt geëvalueerd en, mogelijk aangescherpt, verankerd wordt in de wet. Daarbij moet de overheid voldoende mogelijkheden hebben om sturing te geven aan vergunninghouders. De overheid is immers verantwoordelijk voor het handelen van de vergunninghouders.

Een van de voorstellen tot wijziging van de Wet opnemingsbuitenlandse kinderen ter adoptie (Wobka) is het geven van een aanwijzingsbevoegdheid aan de minister voor het instellen van raden van toezicht bij adoptieorganisaties. Kan de staatssecretaris zeggen of alle organisaties al een raad van toezicht hebben? Zo ja, vindt er dan periodiek overleg met deze raden plaats?

Wij wensen scherper toezicht. Tegelijkertijd staan we voor een effectieve kleine overheid die niet de ambitie moet hebben voor ieder probleem een op maat gesneden oplossing te kunnen bieden. Dat is voor adoptie niet anders. De overheid moet niet op de stoel van de bemiddelaar gaan zitten. Wanneer er geen vergunninghouder is om uit een specifiek land te adopteren, moet de overheid niet de rol van bemiddelaar op zich willen nemen. We willen wel weten wat er met de lopende procedures gebeurt als een adoptieorganisatie zich terugtrekt uit een land.

Mijn fractie heeft vragen over de stand van zaken en de situatie in Haïti. In zijn brief van 13 maart stelt de staatssecretaris dat de ontwikkelingen in Haïti zodanig positief zijn dat besloten is tot inlassing van een proefperiode met een zeer beperkt aantal adopties. Gezien het eerder geschetste belang van zuiverheid en zorgvuldigheid verneem ik graag van de staatssecretaris wat deze proefperiode precies inhoudt. Om wat voor tijdspanne gaat het, en om hoeveel adopties? Op basis van welke indicatoren zal het succes van deze proefperiode worden geëvalueerd? Haïti is nog niet toegetreden tot het Haags Adoptieverdrag. Dat lijkt me op zichzelf al een reden om geen adopties uit Haïti toe te staan. Toch staat de staatssecretaris op proefbasis enkele adopties toe. Bovendien geeft hij Haïti geld om zich voor te bereiden op aansluiting bij het verdrag. Dat lijkt me enigszins met elkaar in tegenspraak. Graag krijg ik een reactie van de staatssecretaris. Ik wil ook van de staatssecretaris weten om welk bedrag het gaat. Als het oogmerk de ontwikkeling van Haïti is, moet dat geld dan niet uit een ander budget dan dat van het ministerie van Veiligheid en Justitie worden betaald?

Mijn fractie is zeer terughoudend met het uitgeven van belastinggeld, ook bij adoptie. De overheid heeft naar het oordeel van mijn fractie geen verantwoordelijkheid voor het compenseren van de kosten die met het adopteren van een kind uit het buitenland zijn gemoeid. Het staat eenieder vrij zijn leven zo veel mogelijk naar eigen wens in te richten. Die vrijheid gaat wel gepaard met een eigen verantwoordelijkheid. Om die reden heeft mijn fractie er in een eerder debat al voor gepleit de financiële compensatieregeling te laten eindigen. De staatssecretaris schrijft in zijn laatste brief over de beleidsdoorlichting dat er geen sprake kan zijn van evident schrijnende gevallen met betrekking tot de tegemoetkoming. Deze gevallen wil de staatssecretaris nu mogelijk wel tegemoetkomen. Kan de staatssecretaris deze gevallen nader toelichten en een voorbeeld geven? Aan wat voor regeling denkt de staatssecretaris? Denkt hij bijvoorbeeld aan een forfaitaire maatregel? Graag krijg ik een nadere toelichting.

Mevrouw **Dille** (PVV): Voorzitter. De berichten van vandaag over de misstanden met adoptiekinderen uit Colombia tonen de risico's van interlandelijke adopties weer eens aan. Ook wij krijgen graag een update van de staatssecretaris over deze zeer trieste zaak. Een AO over adoptie ligt altijd heel gevoelig. We hebben heel veel begrip voor ouders die zo'n diepe kinderwens hebben dat ze bereid zijn een jarenlang proces te doorlopen. Dat is niet alleen een emotionele, maar ook een financiële investering. We vinden het erg belangrijk dat er constant gewerkt wordt aan het verbeteren van dit hele proces.

Een delegatie van het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft enige tijd geleden een werkbezoek gebracht aan Haïti in verband met interlandelijke adoptie. Hierbij werd geconcludeerd dat de wet- en regelgeving in Haïti is verouderd. Enige tijd geleden heeft de staatssecretaris besloten de adopties op te schorten. De Haïtianen lijken hun zaakjes nu beter op orde te hebben. Dat heeft geresulteerd in een proef om de adoptieprocedures die reeds in gang gezet waren, toe te staan. Dat is een goed initiatief. Het toont aan dat de staatssecretaris absoluut geen risico wil lopen dat er illegale of onrechtmatige procedures plaatsvinden.

In de afgelopen jaren is er een trend te ontwaren in interlandelijke adopties. Van de 672 kinderen die in 2010 geadopteerd werden, had 60% een zogenaamde special need. Dat wil zeggen dat deze kinderen een bepaalde mate van beperking hebben. In 2011 bedroeg dit aantal 50%. China geeft zelf aan dat alle gezonde kinderen in aanmerking komen voor binnenlandse adoptie en dat de overgebleven kinderen, de «special needs»-kinderen, in aanmerking komen voor interlandelijke adoptie. Is het voor aspirant-adoptiefouders echt volkomen duidelijk welke beperkingen hun beoogde kindje heeft?

Er is nog een andere trend te zien. Alleen kinderen met een lichte handicap komen voor adoptie in aanmerking. Het blijkt echter dat de kinderen die in aanmerking komen, steeds zwaardere handicaps hebben. De staatssecretaris merkt terecht op dat dit meer talent en draagkracht van de adoptiefouders eist. Gezien het percentage «special needs»-kinderen dat naar Nederland komt, is het van groot belang dat er degelijk lichamelijk en psychologisch onderzoek wordt verricht voordat een kindje naar Nederland komt. De aspirant-adoptiefouders hebben het recht om te weten wat er precies aan de hand is zodat ze een weloverwogen keuze kunnen maken. Is onderzoek dat in het land van herkomst wordt gedaan altijd betrouwbaar? Om welke beperkingen c.q. handicaps gaat het? Kan de staatssecretaris mij een overzicht geven waarin we kunnen zien welke landen hierbij het meest betrouwbaar zijn? Zijn er ook cijfers beschikbaar over de vraag welke percentages kinderen welke vorm van zorg nodig hebben na aankomst in Nederland?

Mijn fractie steunt de inzet van de staatssecretaris om deelbemiddeling onder te brengen in de reguliere regeling. Ik begrijp zeer goed dat adoptiefouders een vrije keuze willen hebben, maar voor mijn fractie zijn zekerheid en kwaliteitsborging zeer belangrijk.

We hebben in 2011 de wetswijziging voor adoptie gesteund omdat deze getuigde van goed bestuur. De tegemoetkoming voor adoptiefouders loopt door tot 2012. Na deze datum zal de tegemoetkoming niet verder nodig zijn. De vergoeding valt in het niet bij de totale kosten van een adoptie. Bovendien zijn we voorstander van een beperkte rol van de overheid in dezen. Adoptie is een weloverwogen persoonlijke keuze. De kosten die de adoptie met zich brengt, dienen dan ook ten laste van de adoptiefouders te komen en niet langer door de overheid medegefinancierd te worden.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Ik begrijp niet helemaal waar mevrouw Dille naartoe wil. Wil ze nou niet meer dat er «special needs»-kinderen komen of zegt ze dat de adoptiefouders niet van de special needs op de hoogte zijn? Wat is haar punt?

Mevrouw **Dille** (PVV): Adoptiefouders moeten precies, of in ieder geval zo goed mogelijk, weten wat er aan de hand is met hun kindje. Ik heb een aantal mensen gesproken bij wie dat niet het geval was. Vaak blijken in het land van herkomst bepaalde «simpele» dingen als een spina bifida, een open ruggetje, wel bekend te zijn. Dit is echter vaak niet het geval voor autistische kenmerken die het kindje ook heeft en die veel bepalender kunnen zijn voor de relatie die de ouders met het kindje aangaan. Het is eerlijk als ouders alles weten. Dat is mijn enige punt; ik ben niet tegen adoptiefkindjes met een beperking.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Voor zover ik weet, en op basis van mijn ervaring, wordt er minutieus gevraagd naar wat men wil en wordt er verteld wat er mogelijk met een kindje aan de hand is. Ik ben dit probleem niet tegengekomen, zo kan ik mevrouw Dille uit eigen ervaring vertellen. De vraag is terecht, maar volgens mij wordt hierover meestal uittreuren gecommuniceerd met de adoptiefouders. Als dit probleem wel voorkomt, begrijp ik het punt van mevrouw Dille.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Voorzitter. Voor een gedeelte kan ik mij aansluiten bij de woorden die al gezegd zijn over de mooie en de moeilijke kanten van adoptie. Ook voor de SP-fractie geldt dat het adopteren van een kind uit een ander land heel erg mooi kan zijn voor zowel de adoptieouders als het geadopteerde kind. Het is echter een zeer kwetsbaar proces, waarbij het belang van het kind en later de volwassen geadopteerde altijd voorop moet staan.

In het algemeen kan ik de staatssecretaris complimenteren, bijvoorbeeld met zijn aanpak van Haïti, maar toch blijf ik me zorgen maken over het adoptieproces. Er moeten heel goede waarborgen gelden. Er moet uitmuntend toezicht zijn, met regie van het ministerie. Als het gestelde vertrouwen in een ander land onterecht is gebleken, moet dat worden opgezegd. Die stap moeten we ook durven maken.

Uit de beleidstoelichting blijkt dat de informatie uit het land van herkomst over het kind niet altijd volledig en betrouwbaar is. Vandaag is ook weer gebleken dat er in sommige landen te weinig controle is op de afstandsprocedure en de kinderhandel. Dat baart ons uiteraard ernstige zorgen. Ik vraag de staatssecretaris vandaag of er een grondig onderzoek komt naar Colombia en wanneer de Kamer hierover geïnformeerd wordt. Uiteraard leven we niet alleen mee met de biologische ouders in Colombia, maar ook met de Nederlandse adoptiefouders. Die moeten ook door een ontzettend moeilijke periode gaan.

Naar India is de laatste jaren veel en vaak onderzoek verricht. Daarover hebben we al vaak vragen gesteld. De onderzoeken die in 2007 zijn verricht, worden niet gedeeld met Nederland. De staatssecretaris schrijft dat Nederland herhaaldelijk aan India inzage heeft gevraagd in de stand van zaken van het onderzoek. Dit heeft tot op heden niet de gewenste informatie opgeleverd. Hoe kan dat? Verbindt de staatssecretaris hieraan consequenties?

Ik wil ook van de staatssecretaris weten hoe de stand van zaken is met betrekking tot de adopties uit China en de onderzoeken die in China worden verricht naar misstanden in het verleden. Ik heb hierover in mei 2011 vragen gesteld. Is het onderzoek inmiddels afgerond? Zo ja, wat is er uitgekomen? Zo nee, wanneer horen we er dan wel iets over?

We hebben ook vragen gesteld over de adopties uit de Verenigde Staten. In de VS is het gebruikelijk dat de biologische ouders ervoor kunnen kiezen dat hun kind door een buitenlands paar wordt geadopteerd. Dat lijkt mij eerlijk gezegd in strijd met het subsidiariteitsbeginsel zoals neergelegd in het Haags Adoptieverdrag. Daarin staat namelijk dat interlandelijke adoptie pas aan de orde is als het kind niet geplaatst kan worden in het land van herkomst. De staatssecretaris moet toch erkennen dat de uitleg hiervan door de VS niet juist is. Het is vreemd dat de VS ontzettend veel kinderen adopteert uit allerlei landen van de wereld en dat Nederlanders kinderen uit de VS adopteren. Graag krijg ik een reactie hierop van de staatssecretaris.

Een ontzettend belangrijk punt is de nazorg bij adoptie. De SGP, ere wie ere toekomt, heeft dit punt altijd in de Kamer op de agenda gezet en gesteund. Goede nazorg wordt namelijk steeds belangrijker als we kijken naar het profiel van adoptiekinderen. Zoals eerder al gezegd is, hebben de kinderen steeds vaker special needs. Over het algemeen zijn ze ook steeds ouder en hebben daarom een andere of een bijzondere zorgbehoefte. Ik heb heel recent nog een bezoek gebracht aan de Stichting Adoptievoorzieningen (SAV), waar ik met eigen ogen heb mogen zien wat voor geweldig werk er wordt gedaan. Ik ben dan ook wel teleurgesteld in het feit dat de staatssecretaris zich niet uitspreekt over gratis nazorg, maar wel over vrijblijvende nazorg voor ouders en kind. Nazorg moet onderdeel zijn van het adoptieproces. Bij pleegkinderen is zorg vanzelfsprekend. Waarom bij adoptiekinderen dan niet? Mijn voorstel is om in het eerste jaar alle nieuwe adoptiefouders uit te nodigen voor de groepsbijeenkomsten. Die moeten laagdrempelig en kosteloos zijn. Dat is een goede start. Als dan blijkt dat ouder en kind meer specifieke of individuele begeleiding nodig hebben, kan die worden geboden. Ik denk dan bijvoorbeeld aan video-interactiebegeleiding waarvan ik een aantal indrukwekkende voorbeelden heb gezien. Ook hiervoor zou de eigen bijdrage moeten vervallen.

De heer **Taverne** (VVD): Hoe bekijkt mevrouw Gesthuizen de nazorg bij adoptie en wat zijn haar wensen daarvoor? Hoe verhoudt deze nazorg zich tot nazorg voor mensen die op een natuurlijke wijze kinderen krijgen. Wat is het verschil? Het zijn allemaal kinderen.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): De heer Taverne weet dat de SP, anders dan de VVD, wil dat zorg voor mensen in Nederland altijd heel laagdrempelig en zo betaalbaar mogelijk is. Ook al ben ik geen woordvoerder Zorg, ik hou mijn hart vast als ik zie wat dit kabinet allemaal doet om die drempel te verhogen, met name in de psychische gezondheidszorg. Daarvan kan hier overigens ook sprake zijn. Voor alle Nederlanders, pasgeborenen en ouderen, moet de zorg zo betaalbaar en laagdrempelig mogelijk zijn. Om even de puntjes op de i te zetten: we kunnen niet ontkennen dat bij adoptie er een iets groter risico is op problematiek. Dat hoeft niet zo te zijn – daarom is de nazorg ook vrijblijvend – maar er moet wel nazorg zijn als mensen er gebruik van willen maken.

De heer **Taverne** (VVD): De SP en de VVD verschillen inderdaad op een aantal onderwerpen van mening, maar ik denk niet anders over het belang voor kinderen en hun ouders om toegang tot goede nazorg te hebben bij medische of psychische problemen. Dat geldt voor geadopteerde kinderen, maar is niet anders voor kinderen die bij hun natuurlijke ouders verblijven. Ik denk dat het zelfs stigmatiserend kan werken als de groep van geadopteerde kinderen afzonderlijk behandeld wordt, terwijl de algemene voorzieningen in Nederland afdoende zijn. Zeker gelet op de omvang van de groep geadopteerden vraag ik me af waarom de overheid voor deze groep nog eens bijzondere voorzieningen zou moeten treffen.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik krijg een enigszins vieze bijsmaak van de woorden van de heer Taverne. Ik heb gezegd: nodig die mensen uit. Niemand van mijn fractie wenst te stigmatiseren, maar er is een ontwikkeling zichtbaar dat er vaker «special needs»-kinderen worden aangeboden. Deze kinderen hebben meer zorg nodig, of het nu een autistische problematiek betreft of een fysieke problematiek. Daarom hebben we het ook over nazorg bij adoptie. Als een kind in Nederland wordt geboren, is er een andere vorm van zorg en is dat niet per se nazorg. Dan wordt zorg op maat aangeboden, en als het goed is blijft dat ook zo in de toekomst. Niemand wil stigmatiseren, maar we moeten erkennen dat de situatie bij adoptie sowieso al bijzonder is en dat er in een aantal gevallen daadwerkelijk behoefte kan zijn aan nazorg.

De heer **Taverne** (VVD): Ik versta mevrouw Gesthuizen goed, maar op andere gebieden maken we toch ook geen onderscheid tussen kinderen die in Nederland zijn geboren en kinderen die hier via adoptie zijn gekomen? Alle kinderen zijn dan gelijk en dat is maar goed ook.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Dat is zeker waar, maar we moeten ook erkennen dat een kind uit een ander land komt en dat het daar is geboren. De adoptiefouders zijn niet vanaf het begin bij de ontwikkeling van hun kind betrokken geweest. Het kind is vaak al wat ouder zodat de adoptiefouders niet precies weten wat het allemaal al heeft meegemaakt. Dat zou dus kunnen betekenen dat een kind – en dat hoeft niet altijd en niet per se – speciale zorg nodig heeft.

Mevrouw **Dille** (PVV): Is het een optie dat de ouders van deze kinderen en de adoptiekinderen zelf gebruikmaken van de reguliere jeugdzorg? Of is dat om het even?

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Natuurlijk kunnen de ouders en kinderen gebruik maken van de zorg die we in Nederland te bieden hebben. Dat

staat ze helemaal vrij. Binnen de zorg bestaat een specialisatie voor adoptieproblematiek. Video-interactiebegeleiding wordt inderdaad ook binnen de reguliere jeugdzorg gebruikt. Ik wens hierin alleen niet mee te gaan met de liberalen. Die hoor ik al een beetje zeggen dat het allemaal wel iets goedkoper kan, dat het eigenlijk allemaal afgeschafte kan worden, dat aan het begin van het proces de mensen geen tegemoetkoming meer hoeven te krijgen in de kosten voor adoptie en dat de mensen zelf mogen betalen. Adoptie is dan helemaal voor eigen rekening. De liberalen mogen dat vinden. Laten we er wel voor zorgen dat het in ieder geval goed gaat als mensen voor adoptie kiezen, er een hoop geld voor betalen en er heel veel voor in de waagschaal leggen. En daaraan kunnen we met die nazorg zeker een steentje bijdragen.

Voorzitter. Zoals gezegd heb ik een aantal indrukwekkende voorbeelden gezien van video-interactiebegeleiding. Alleen onder de voorwaarde dat de nazorg gratis is en gewoon bij het adoptieproces hoort, kan mijn fractie eventueel instemmen met het schrappen van de tegemoetkoming in de adoptiekosten. Dat is feitelijk ook de financiële dekking van mijn voorstel. Het hoeft ook niet meer dan enkele honderdduizenden euro's te kosten om deze nazorg op poten te zetten en ervoor te zorgen dat die laagdrempelig en kosteloos is, in die gevallen waarin het nodig is en waarvoor nazorg geschikt is. Graag hoor ik een, liefst uitgebreide, reactie hierop van de staatssecretaris.

Het is heel goed dat de bewaartermijn van de dossiers van geadopteerde kinderen verlengd wordt naar 100 jaar. Dat was ook ons voorstel. Ik vraag de staatssecretaris, er nu al vast bij de vergunninghouders op aan te dringen om te anticiperen op de nieuwe regels en ervoor te zorgen dat er voorlopig niets vernietigd wordt van wat met de wetswijziging onder de nieuwe bewaartermijn zal vallen.

Mevrouw **Bruins Slot** (CDA): Voorzitter. Bij adoptie staat het belang van het kind voorop. Een adoptieprocedure is zorgvuldig en zuiver als eruit blijkt dat een kind echt niets meer van zijn natuurlijke ouders te verwachten heeft en dat de aspirant-adoptiefouders goed voorbereid zijn. Mijn collega's zijn er allemaal al over begonnen: de situatie in de berichtgeving in De Telegraaf is verontrustend. Het is zwaar voor de ouders, de adoptiefouders en natuurlijk ook voor het kind. Graag hoort ook de CDA-fractie een reactie van de staatssecretaris.

Uit de beleidsdoorlichting van de staatssecretaris blijkt dat er een hoop werk aan de winkel is. Een deel van dit werk, het aanpassen van de Wobka, ligt al een tijdje te wachten. Ik las dat de staatssecretaris van plan is om nog in 2012 een wetsvoorstel aan de Tweede Kamer aan te bieden. Ongeveer wanneer is hij van plan dat te doen?

De cijfers laten zien dat steeds meer kinderen met een special need geadopteerd worden. De aard en de zwaarte van de zorgbehoefte van deze kinderen nemen toe. Het adopteren van deze kinderen vraagt meer talenten en draagkracht van de adoptiefouders. Het verplicht inschakelen van een arts bij ieder kinddossier dat voor bemiddeling bij een adoptieorganisatie ligt, vinden we een goede eerste stap. Daarnaast delen we de opvatting van de Inspectie Jeugdzorg dat het noodzakelijk is een vorm van nazorg een vast onderdeel van de adoptieprocedure te laten zijn. De staatssecretaris gaat hierop in zijn beleidstoelichting helemaal niet meer in. Graag krijg ik een reactie van hem.

Uit eerdere rapporten is ook gebleken dat adoptiefouders er vaak pas in het land van herkomst achterkomen dat hun beoogde adoptiekind zorgbehoeftiger is dan van tevoren verteld is. Het is natuurlijk heel moeilijk voor de aspirant-adoptiefouders om ter plekke nee tegen een kind te zeggen. Hoe vaak gebeurt dit nog? Heeft de staatssecretaris hier signalen van?

In de beleidsdoorlichting stelt de staatssecretaris voor om voor deelbemiddeling de procedures zodanig aan te passen dat de vergunninghouder

een grotere rol krijgt in het toezicht op en de begeleiding van de aspirant-adoptiefouders. Welke gevolgen heeft dit precies? Betekent dit bijvoorbeeld dat aspirant-adoptiefouders minder keus krijgen met betrekking tot landen waaruit ze kinderen kunnen adopteren? Dat wordt ons nog niet duidelijk uit de brief. Vergunninghouders zijn immers vaak in enkele landen actief. Heeft deze aanpassing ook gevolgen voor adoptiefouders van gelijk geslacht die kinderen willen adopteren? Wij hechten er in ieder geval waarde aan dat dit mogelijk is en niet onnodig wordt ingeperkt. De staatssecretaris wil de leeftijd voor herroeping van een adoptie tot 45 jaar verhogen. De vraag is echter hoe groot deze verhoging zou moeten zijn. Ik kan me indenken dat een bepaalde maximumleeftijd gewenst is. Dan is het natuurlijk ook goed om de bewaartermijn van het adoptiedossier te verlengen. Nu is de bewaartermijn 30 jaar. Is de staatssecretaris van plan om de bewaartermijn van het adoptiedossier ook te verhogen? Uit de beleidsdoorlichting blijkt dat de staatssecretaris meer invloed wil hebben op de organisatie en de uitvoering van de taken van de vergunninghouders. Daarin kunnen we ons vinden. De vraag is echter welk probleem de staatssecretaris met deze maatregelen gaat oplossen. Veel problemen met het verloop van de adoptie komen voort uit het interstatelijk vertrouwensbeginsel. De autoriteiten in het buitenland beschouwen bemiddelende instanties vaak niet als een gelijkwaardige gesprekspartner. Welke actie onderneemt de staatssecretaris op dit specifieke punt? Daarnaast ontbreekt de mogelijkheid om bemiddeling in een land op te schorten bij misstanden, dan wel de mogelijkheid om een vergunning gedeeltelijk in te trekken. Is de staatssecretaris van plan om nog iets met dit punt te doen?

In de beleidsdoorlichting missen we – misschien is er ook wel helemaal geen aanleiding toe – de rol die internet op dit moment speelt in de adoptieprocedures. In Nederland krijgen we hierover niet veel signalen, maar in de VS speelt internet vaak wel een grotere rol. Ouders promoten zichzelf bijvoorbeeld via Facebook als aspirant-adoptiefouders. Kan de staatssecretaris toelichten of de rol van het internet binnen de adoptieprocedures van belang is?

We vinden het verstandig dat de staatssecretaris eerst gaat bekijken of adopties uit Haïti nu zorgvuldig plaatsvinden. We hebben er echter ook begrip voor dat aspirant-adoptiefouders graag binnenkort duidelijkheid willen hebben. Hoe lang wil de staatssecretaris de periode van proefadopties uit Haïti laten lopen?

Een tijd geleden is er een onderzoek verricht naar de gezondheidstoestand van binnenlands geadopteerde kinderen. Daaruit bleek dat vooral mannen een hoger risico hebben. Een van de voorstellen in dat rapport was om een vervolgonderzoek te doen. Onderneemt de staatssecretaris hierop nog actie?

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Voorzitter. Voor dit debat heb ik de GroenLinks-fractie geadopteerd, dus mijn inbreng is mede namens die fractie.

Adoptie uit het buitenland biedt kinderen de kans op een betere toekomst en vervult tegelijkertijd de kindervens van adoptieouders. Voor zowel de biologische ouders als de adoptieouders en de kinderen is het een ingrijpend proces. Zorgvuldige adoptieprocedures zijn dan ook cruciaal. De vorige sprekers gaven dat ook al aan. De staatssecretaris onderschrijft in zijn brieven het belang hiervan. Ik begrijp dat hij een aantal forse stappen wil zetten. Dat lijkt me op zich een goede zaak. Het is goed nieuws dat de staatssecretaris geleidelijk aan de adopties uit Haïti wil hervatten en dat hij dit zorgvuldig wil doen. Hij kan op onze steun rekenen en daarmee ook op die van GroenLinks. Zolang een zorgvuldige en zuivere procedure niet gegarandeerd kan worden, is terughoudendheid gepast. Toch roepen de plannen van de staatssecretaris vragen op. Verschillende landen, waaronder Frankrijk, Italië en Spanje, hebben de

adoptieprocedures weer opgestart. De Nederlandse Adoptiestichting (NAS) geeft een aantal handreikingen waardoor de adoptieprocedures behoorlijk zorgvuldig zouden kunnen plaatsvinden. Kan de staatssecretaris hierop ingaan? Waarom vindt hij een proefperiode toch nodig? Hoe gaat deze proef er uit zien? Hoeveel kinderen worden erbij betrokken? Wanneer geldt de proef als geslaagd? Als de proef positief wordt beoordeeld, op welke termijn kunnen de adopties dan weer volledig worden hervat? Hoe wordt de NAS bij de proef betrokken?

Adopties uit Zuid-Afrika worden nu bemiddeld door vergunninghouder Wereldkinderen. Deze organisatie heeft een contract met Abba Adoptions. Dit is een conservatief christelijke adoptieorganisatie. Daarmee hoeft helemaal niets mis te zijn, ware het niet dat Abba Adoptions discriminerende eisen stelt aan adoptieouders: ze moeten aantoonbaar praktiserend christen zijn met een bewijs van de kerk, ze moeten minstens vijf jaar getrouwd zijn en heteroseksueel. Wij vinden dit onwenselijk. Nederlandse vergunninghouders moeten adopties mogelijk maken die passen bij de Nederlandse regels. Er zijn organisaties in Zuid-Afrika die veel beter aansluiten bij de Nederlandse adoptieregels. De NAS is al enige tijd bezig met het leggen van contacten in Zuid-Afrika om ook adoptie voor niet-religieuzen en homoparen mogelijk te maken. Ze moeten alleen nog groen licht krijgen van de staatssecretaris. Is hij bereid dit te geven en daarmee uitvoering te geven aan de aangenomen motie-Timmer/Pechtold?

We hebben ook een brief gekregen van de belangengroep «Ek Sien Jou». Daarin geeft men uitgebreid aan dat ook andere landen uit Zuid-Afrika adopteren, ook niet-religieuze adoptieouders. Het is dus mogelijk. Bovendien zijn de regels in Zuid-Afrika met betrekking tot gelijke behandeling gelijk aan die van Nederland.

In zijn brief geeft de staatssecretaris aan dat er mogelijk onregelmatigheden hebben plaatsgevonden met interlandelijke adopties uit India. Vervolgens stelt hij dat onderzoek door een instantie uit India niets heeft opgeleverd. Sterker nog, hij verwacht er niets meer van. Is er geen mogelijkheid om zelf een onderzoek te starten? Ondermijnt dit niet de eventuele adoptieprocedures vanuit India? Heeft de staatssecretaris via multilaterale kanalen geprobeerd deze informatie te achterhalen? Zijn er in de tussentijd meer meldingen van onregelmatigheden binnengekomen? Graag hoor ik een reactie.

We willen allemaal zorgvuldige adoptieprocedures en we willen niet dat er misstanden ontstaan. Collega's hebben al gezegd dat er ook in Colombia misstanden bestaan. We moeten voorkomen dat dit soort dingen gebeurt. Dat is voor de ouders daar en voor de adoptieouders hier buitengewoon onplezierig, en dan heb ik het nog niet eens over de emotionele aspecten. We staan naast de staatssecretaris met betrekking tot zorgvuldige procedures. Tegelijkertijd moeten we ons niet verliezen in het papierwerk. Ik ben benieuwd naar de reactie van de staatssecretaris op mijn vragen over Haïti, Zuid-Afrika en India. Daarnaast zien we graag dat de staatssecretaris een tweede vergunninghouder in Zuid-Afrika installeert zodat ook homostellen en niet-religieuze paren kinderen uit dat land kunnen adopteren. Ik overweeg hierover eventueel een motie in te dienen.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Het is door velen aan tafel vandaag al gezegd, maar ook ik wil nog eens onderstrepen dat het belang van het kind voorop moet staan bij interlandelijke adoptie. Dit geldt trouwens ook bij binnenlandse adoptie. Adoptie is een ingrijpende maatregel. Het gaat om hulp aan kinderen in nood die van hun natuurlijke ouders niets meer te verwachten hebben omdat die niet voor hen kunnen zorgen. Aan dat criterium moet de wet- en regelgeving voldoen. Er is niets mis mee dat adoptieouders dolgraag voor kinderen willen zorgen – ik ben er zelf ook een, zoals bekend – en dat is maar goed ook. Stel je voor dat je tegen je adoptiekind zou zeggen dat het een derdewereldprojectje is. Dat

lijkt me niet gezond. Het is prima als de kinderwens, de wens om voor kinderen te zorgen, er is, maar dat moet uiteindelijk ingebed zijn in wet- en regelgeving die er strikt op toeziet dat het belang van de kinderen zelf gediend wordt. Dat is niets iets wat alleen de overheid of de geadopteerden willen, dat wil iedereen. Het mooie van de Haagse Conferentie en de beleidsdoorlichting die daaraan voorafging, is juist dat er geen tegenstelling is tussen de wensen van ouders, de geadopteerde en de overheid, maar dat we allemaal hetzelfde doel voor ogen hebben. In dat perspectief wil ik dit onderwerp plaatsen. Dat betekent dat zorgvuldigheid voorop moet staan en dat we strikt moeten toezien op zorgvuldige en zuivere procedures. Tegelijkertijd moeten we ons ook realiseren dat er altijd kan blijken dat er iets mis is gegaan. Het is nu eenmaal een kwetsbaar proces. Als we dat voor 100% willen voorkomen, moeten we helemaal stoppen met adoptie. Als we ons realiseren dat er wel eens iets mis kan gaan, moeten we alles op alles zetten om dat te voorkomen en de procedures zo goed en zuiver als mogelijk te maken en moeten we zo adequaat mogelijk reageren op signalen van misstanden.

Ik sluit me dan ook aan bij degenen die naar aanleiding van de berichtgeving in De Telegraaf van vandaag gevraagd hebben wat er ondernomen wordt. Het moet inderdaad snel duidelijk worden waarop de verdenkingen dat er iets mis is gegaan, betrekking hebben. Anders kan het beeld ontstaan dat er wel iets mis zal zijn met die adopties, terwijl dat helemaal niet het geval hoeft te zijn.

We wachten al heel lang op het wetsvoorstel dat de Wobka verder bij de tijd wil brengen. Wordt dit wetsvoorstel inderdaad nog in 2012 in procedure gebracht? Het is van belang dat we strikte regels hebben. Uit de beleidsdoorlichting bleek dat heel veel van de huidige wet- en regelgeving goed functioneert, maar dat het ook van belang is er in de praktijk scherp op toe te zien dat alle zorgvuldigheidswaarborgen worden nageleefd. Daarmee wordt recht gedaan aan de uitgangspunten van bijvoorbeeld het Haags Adoptieverdrag (HAV). Dat wil dat kinderen voor wie de natuurlijke ouders niet kunnen zorgen, allereerst in het eigen land worden opgevangen. Daarover heb ik een kritische vraag. Hoe kan het dat het aantal adopties uit de VS stijgt, terwijl dat nota bene een land is waar veel kinderen ter adoptie naartoe gaan? Kunnen de VS niet zelf de kinderen die vanuit dat land voor adoptie in aanmerking komen, adopteren? Is het nodig dat dit vanuit Nederland gebeurt? Zijn de belangen van de Nederlandse wensouders hierbij niet te veel doorslaggevend?

Met betrekking tot de adoptieprocedure voor Haïti heb ik alle begrip en respect dat de staatssecretaris hierin heel zorgvuldig wil opereren. Juist in de situatie na de aardbeving moeten we erop letten dat aan alle kwaliteitswaarborgen voldaan kan worden. Tegelijkertijd horen we wel eens van de betrokken organisaties en van de mensen die zelf op de wachtlijst staan voor een kindje uit Haïti, dat het lijkt alsof de eisen nu nog strenger worden dan voor de aardbeving. Dat zou niet logisch zijn als voorwaarde voor een hervatting of voortzetting van adopties uit Haïti. Kan de staatssecretaris hierop reageren? Hoe zit het met landen als Frankrijk, Zwitserland en Duitsland? In hoeverre trekt Nederland samen met die landen op? De staatssecretaris stelt concreet voor om te komen tot een proeftraject met een zeer beperkt aantal adopties. Wat moeten we ons daarbij precies voorstellen? Geldt dit voor bestaande gevallen? Hoelang duurt de proefperiode? Wat zijn de criteria waaraan uiteindelijk getoetst wordt?

Dan kom ik bij de nazorg. De VVD-woordvoerder moet gewoon een taakstraf krijgen om verplicht bij de SAV te horen wat de noodzaak en de wenselijkheid van nazorg is. Dat is echt een heel specifieke expertise. We moeten enorm oppassen dat die kennis niet zo maar verwatert. Dat kan gebeuren als we zeggen dat die nazorg wel kan stoppen en in de reguliere jeugdzorg opgenomen kan worden.

De heer **Taverne** (VVD): Zoals de heer Van der Staaij weet, is de VVD zeer kritisch op de huidige stand van de taakstraffen.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Kan de heer Van der Staaij uitleggen hoe hij dat precies voor zich ziet? Ik vind het geweldig wat hij zegt.

De heer **Van der Staaij** (SGP): In de achterliggende jaren hebben we heel veel geleerd op het gebied van adoptie en nazorg. Het is bijvoorbeeld van groot belang om vroegtijdig hechtingsproblematiek in beeld te hebben. Die problematiek is heel vaak aan de orde bij adoptiekinderen die afgestaan zijn en vraagt om een specifieke expertise. We moeten heel zuinig zijn op de expertise die nu opgebouwd is, ook door de SAV. Dat is een laagdrempelige voorziening waarbij men vroegtijdig dingen kan signaleren en waar op een goedkope manier veel informatie gegeven kan worden. De vraag, en de uitdaging, is eerder hoe we ervoor kunnen zorgen dat nazorg een verplicht onderdeel wordt van de procedure, en dat men niet op een te laat moment aandacht vraagt of pas in actie komt als er problemen dreigen. Daarvoor is ook gepleit door de Raad voor de Kinderbescherming.

De heer **Taverne** (VVD): Ik wil graag benadrukken dat niemand, en zeker de VVD-fractie niet, het belang ontkent van het goed verzorgen respectievelijk nazorgen in geval van specifieke problemen. Ik wil benadrukken dat we tegelijkertijd oog moet hebben voor het feit dat het specifiek benaderen ook een eigen effect kan hebben. Dat was ook mijn opmerking aan het adres van de SP-fractie. We moeten overigens ook in het onderwijs meer toegaan naar het niet voortdurend etiketteren van kinderen. Daarvan is ook gebleken dat het niet altijd positief werkt. We vinden de zorg in het voortraject bij de voorselectie allemaal belangrijk, maar moeten we vervolgens de ouders eindeloos blijven bijstaan en in een specifieke categorie plaatsen? De nazorg kan toch opgaan in de reguliere zorg? Wanneer houdt het op voor ouders die adopteren?

De heer **Van der Staaij** (SGP): Ik begrijp het punt van de heer Taverne dat niet elk probleem dat bij adoptiekinderen speelt, direct tegen de adoptieachtergrond gezien moet worden. Dat is waar. Dat komt bij de hulpverlening ook heel sterk naar voren. Er is wel iets specifiek bij adoptiekinderen wat kinderen die bij hun eigen ouders opgroeien niet hebben. Dat is het afgestaan zijn en de wond die daardoor geslagen is. Dat vraagt wel een heel specifieke expertise naast andere punten. We moeten oppassen dat die expertise niet verwatert en verloren gaat als we dit allemaal bij de gewone jeugdzorg onderbrengen. Ik vecht niet voor een instelling of regeling of wat dan ook, maar ik vecht ervoor om die specifieke expertise vroegtijdig en laagdrempelig beschikbaar te houden. Misschien is het een goed idee dat de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie samen met de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hierop terugkomt. Het is een probleem dat we enerzijds met VWS over nazorg spreken en dat dit anderzijds als een zijpadje in de bespreking met de staatssecretaris van Justitie naar voren komt. We zien ook dat de SAV gefinancierd wordt door deze twee departementen. Hoe gaat het verder met de nazorg?

Tot slot wil ik nog iets zeggen over adoptiekosten. Ooit heeft de heer Van der Vlies hiervoor aandacht gevraagd in een motie. Hij vergeeft het me niet als ik er nu geen punt van maak. De staatssecretaris wil de huidige regeling niet handhaven, maar hij wil wel bekijken of hij iets kan doen voor schrijnende gevallen. Wanneer komt daarover meer duidelijkheid? Ziet de staatssecretaris het probleem dat er een kostenstijging is voor adoptieouders door de verplichte voorlichtingscursus en de kosten van de vergunninghouders? Ik hoor graag een reactie van de staatssecretaris.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie): Voorzitter. Allereerst wil ik zeggen dat ook voor de ChristenUnie het belang van het kind centraal staat in de adoptieprocedure. Daar moet het om gaan. Natuurlijk is er altijd een wens van de ouders, maar het is mooi als ze het belang van het kind voorop kunnen stellen en daarmee ook kunnen dienen. Dat is altijd de norm voor ons geweest, en dat is het nog steeds.

Er zijn al veel vragen gesteld over Haïti. Ook wij hebben nog wat vragen over de precieze volgorde die de staatssecretaris gaat hanteren. Hij geeft aan dat hij een proef wil gaan doen om te bekijken of de Haïtiaanse autoriteiten voldoende waarborgen kunnen bieden om de opschorting ongedaan te maken. Ik wil graag meer duidelijkheid over de proef. Wat houdt die precies in? Wanneer is het voldoende voor de staatssecretaris? Wanneer zegt hij dat het oké is en dat de procedure hervat kan worden? Op welke termijn kan hij hierover meer duidelijkheid bieden? Veel ouders zitten nu nog in onzekerheid, dus ik denk dat dit van groot belang is. Over Colombia waren vandaag verontrustende berichten. Wij willen graag nadere informatie ontvangen zodat duidelijk wordt wat daar precies aan de hand is. Zorgvuldigheid is altijd de norm in de procedure. Als dat niet het geval is, moeten we die goed bestuderen om te zien wat er verbeterd moet worden.

Ik heb nog een vraag over India. Destijds is de interlandelijke adoptie vanuit India gestopt omdat er heel veel vragen waren over de zorgvuldigheid van de procedure. Er zou een gerechtelijk onderzoek komen. De stand van zaken hiervan is vrij onduidelijk. De staatssecretaris geeft zelf ook aan dat hij het eigenlijk niet weet. Ik wil graag van hem weten of hij informatie kan inwinnen bij zijn Indiase collega's om te bekijken wat de stand van zaken van die gerechtelijke procedure is. Kan hij er anders niet wat druk opzetten zodat er meer duidelijkheid over komt? Het is van belang om dit onderzoek goed af te ronden.

Er zijn steeds meer kinderen met special needs die naar Nederland komen. Laat ik vooropstellen dat ik diep respect heb voor de ouders die het op zich willen nemen om juist deze categorie kinderen van een goed huis en een goede toekomst te voorzien. Het vraagt behoorlijk veel van ouders aan geduld, inzet en daadkracht. We hebben al een hele discussie gehad over nazorg. Ook in dit kader is het voor ons van cruciaal belang dat er goede nazorg is. Dat heeft zelfs de Inspectie Jeugdzorg al aangegeven. Ik sluit me verder aan bij wat de heer Van der Staaij hierover heeft gezegd. Het is ook voor ons van belang dat de nazorg die nu via de SAV geregeld is, in stand blijft en dat er goede waarborgen zijn. Kan de staatssecretaris dat toezeggen?

Een onderdeel van de beleidsdoorlichting is de deelbemiddeling. We hebben in het verleden de commissie-Kalsbeek gehad. Die was heel kritisch op die deelbemiddeling. Ook voormalig minister Hirsch Ballin heeft gezegd dat deze eigenlijk afgeschaft zou moeten worden omdat onduidelijk is of er een zorgvuldige procedure gewaarborgd kan worden bij deelbemiddeling. Nogmaals, het kind staat hierbij voor ons centraal. We moeten er alles aan doen om ervoor te zorgen dat het kind op een zorgvuldige manier naar Nederland komt. De staatssecretaris geeft aan dat hij meer controle op de deelbemiddeling gaat zetten. Hij wil de vergunninghouders een grotere rol geven. Dit wil hij in de Wobka opnemen. Ik vraag me af wat hij hiermee precies wil realiseren. Kan hij daarmee de grote risico's die aan deelbemiddeling zitten uitsluiten? Dat is het cruciale punt. Als hij de risico's van deelbemiddeling niet teniet kan doen, moeten we nog eens overwegen of we deelbemiddeling wel moeten willen.

Met betrekking tot de financiële tegemoetkoming hebben wij destijds vol overtuiging de motie-Van der Vlies gesteund. De staatssecretaris geeft nu aan dat hij in schrijnende gevallen eventueel nog wel voor een tegemoetkoming wil zorgen. Wat valt voor hem onder de categorie «schrijnende gevallen»? Dat is voor ons vrij onduidelijk. Nogmaals, maar meer ten

principale, we zien dat er meer kinderen met special needs naar Nederland komen. Ouders kiezen er dan zelf al bewust voor om extra kosten op zich te nemen om die kinderen een goed thuis te bieden. Moet de staatssecretaris dan niet bekijken wat in die gevallen nog wel mogelijk is als tegemoetkoming in de kosten?

Mevrouw **Dille** (PVV): Ik wil graag weten wat die extra kosten zijn voor de ouders van kinderen met special needs. Volgens mij is het zo geregeld dat alle kosten vergoed worden uit het ziekenfonds of de AWBZ-regeling of wat dan ook.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie): Mevrouw Dille is wellicht beter op de hoogte van de plannen van het kabinet rondom de zorg dan ik. Het is duidelijk dat iedere ouder met een kind dat speciale zorg nodig heeft, of het nu een eigen kind of een adoptiekind betreft, extra kosten heeft. Dat zit in de aanpassingen thuis, maar bijvoorbeeld ook in het feit dat de ouders zelf meer zorg verlenen en daardoor bewust de keuze maken om geen betaalde baan te accepteren en dat soort zaken. Er moeten ook meer kosten gemaakt worden voor sport en dergelijke. Die worden echt niet allemaal vanuit de AWBZ gefinancierd. Als mevrouw Dille daartoe bereid is, zullen we er van harte naar kijken. Ik geloof niet dat de plannen van het kabinet die kant op gaan. Mevrouw Dille moet niet doen alsof er helemaal geen extra kosten verbonden zijn aan kinderen met special needs.

Mevrouw **Dille** (PVV): Ik ben heel toevallig ook woordvoerder Zorg. Er zijn gewoon geen extra kosten. Vrijwel alles wordt vergoed. Ik heb thuis zelf een gehandicapt kind, dus weet ik precies hoe het werkt.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie): Ik spreek ouders die beweren dat ze geconfronteerd worden met extra kosten. Ik ben benieuwd welk antwoord mevrouw Dille voor die ouders heeft.

Voorzitter: Van der Staaij

Mevrouw **Arib** (PvdA): Voorzitter. Voor ons is het altijd van belang geweest dat interlandelijke adoptie zodanig plaatsvindt dat daarmee het hoogste belang van het kind wordt nagestreefd, de grondrechten van het kind worden geëerbiedigd en kinderhandel wordt voorkomen. Ons uitgangspunt is dat Nederland passende maatregelen moet treffen opdat een kind bij zijn oorspronkelijke familie kan blijven en dat interlandelijke adoptie alleen mag plaatsvinden als er geen geschikt gezin kan worden gevonden in het land van herkomst. Het gaat om de rechten van het kind en niet om de rechten op een kind.

De recente ontwikkelingen rondom adoptie laten zien dat er een sterke afname van de vraag naar adoptiekinderen in Nederland is. Er blijkt ook een afname van het aanbod van adoptiekinderen te zijn. Ervaringen laten zien dat de uitvoeringspraktijk bij interlandelijke adoptie voortdurend onder druk blijft staan. Dat vraagt om onze alertheid opdat het belang van kinderen te allen tijde voorop blijft staan. Niet in alle herkomstlanden is voldoende controle op de afstandsprocedure of wordt gekeken of een kind überhaupt in aanmerking komt voor adoptie. Daarin schuilt het gevaar voor kinderhandel.

Alle collega's hebben het artikel over Colombia in De Telegraaf van vandaag genoemd. Ik ben het hartgrondig eens met de heer Van der Staaij dat dit soort praktijken nooit voor 100% voorkomen kan worden, maar het is heel erg belangrijk er adequaat op te reageren. Ik ben dus ook benieuwd wat de staatssecretaris hiertegen gaat ondernemen. Ook wil ik even stilstaan bij de interlandelijke adopties uit Haïti. Voor veel aspirant-adoptiefouders viel de beslissing van de staatssecretaris om de adoptie vanuit Haïti tijdelijk stil te leggen zwaar. Dat is begrijpelijk. Ik kan

me voorstellen dat dit besluit op het eerste gezicht geen recht doet aan de wens van vele aspirant-adoptiefouders om een toekomstperspectief te bieden aan kinderen in Haïti die nu in tehuizen in een schrijnende situatie verkeren. Toch stond en staat de PvdA achter het standpunt van de staatssecretaris dat de zorgvuldigheid en zuiverheid van de adoptieprocedures in Haïti gewaarborgd moeten zijn voordat interlandelijke adopties vanuit Haïti weer kunnen plaatsvinden. Dat geldt overigens voor alle landen. Het feit dat er sprake was van een zeer beperkte overheids capaciteit, tegenstrijdige berichten over het functioneren van de bevoegde autoriteiten, risico's van corruptie en kinderhandel gaf ons voldoende aanleiding om te twijfelen aan zorgvuldige en zuivere adoptieprocedures vanuit Haïti.

We zijn verheugd over het voornemen van de staatssecretaris om de opschorting van interlandelijke adopties vanuit Haïti onder voorwaarden ongedaan te maken. Uiteraard onderschrijven we de voorwaarden. De proefperiode waarin een zeer beperkt aantal adopties zal worden toegestaan, zal uitwijzen of de opschorting ongedaan gemaakt kan worden. We zijn ook blij met de toezegging van de staatssecretaris dat Nederland zijn steentje zal bijdragen door de implementatie van nieuwe adoptiewetgeving in Haïti te ondersteunen, als deze aangenomen wordt. Ik hoor graag van de staatssecretaris op welke wijze hij dit wil doen. Mijn collega's hebben aandacht gevraagd voor kinderen die een speciale zorgbehoefte hebben. Daarbij sluit ik me aan. Het is voor ons belangrijk dat de aspirant-adoptieouders die de verantwoordelijkheid op zich nemen voor zo'n zware opvoedingstaak, ondersteund worden en alle mogelijke nazorg en bijstand krijgen. Voor wensouders met een laag inkomensniveau is het überhaupt al bijna onmogelijk om in aanmerking te komen voor een adoptiekind, en al helemaal in het geval van een adoptiekind met een speciale zorgbehoefte. Ik vraag ook daarvoor aandacht.

Ik wil nog even stilstaan bij de hulpverlening. Ik sluit me aan bij die collega's die daarvoor specifiek aandacht hebben gevraagd. Als adoptiekinderen in een levensfase komen waarin ze met hun adoptie geconfronteerd worden, of het nu in hun puberteit is, als ze zelf kinderen krijgen of als een van de adoptieouders komt te overlijden, blijkt dat ze vaak toch specifieke zorg en hulpverlening nodig hebben. Dat bleek ook uit het rapport dat we hebben gekregen. Dus graag aandacht daarvoor. Tot slot, ook wij hebben de brief van «Ek Sien Jou» ontvangen. Hieruit blijkt dat paren van gelijk geslacht of met een niet-christelijke religieuze achtergrond niet in aanmerking komen voor adoptie uit Zuid-Afrika. Dat lijkt me een slechte zaak. Hierop krijg ik graag een reactie van de staatssecretaris.

Ik ga geen verhaal houden over de bewaartermijn van adoptiedossiers. Dat hebben de collega's Gesthuizen en Bruins Slot al gedaan; ik sluit me bij hen aan. Ik sluit me ook aan bij de vraag van collega Schouten over de stand van zaken met betrekking tot adopties vanuit India.

Voorzitter: Arib

Staatssecretaris **Teeven:** Voorzitter. Ik dank de leden van de commissie voor hun inbreng. Hieruit blijkt wel dat alle fracties zich buitengewoon betrokken voelen bij dit onderwerp. Ik herinner me uit mijn eigen Kamerperiode dat bij dit onderwerp alle fracties en de regering aandringen op zorgvuldigheid, goed toezicht en het voorstellen van het belang van het kind. Binnen de uitgangspunten die alle fracties onderschrijven, is er natuurlijk wel enige beleidsvrijheid.

Mevrouw Schouten wijst op de deelbemiddeling. Ik hoef dat allemaal niet opnieuw op te rakelen, want ik proef toch wel brede steun bij de commissie voor het nieuwe beleid dat het kabinet uitzet. Over die deelbemiddeling dachten de fracties in het verleden wel verschillend. Binnen de nieuwe procedure met een rol voor de vergunninghouders is

de aparte rol voor de centrale autoriteit bij deelbemiddeling verdwenen. Over dat soort punten kunnen we natuurlijk wel verschillende taxaties maken en dat is in het verleden ook gebeurd.

Het dossier Adoptie roept veel emotie op bij adoptiefouders en ook bij de geadopteerden zelf. Ik heb contact gehad met de verenigingen van geadopteerden zelf. Ook die denken verschillend over interlandelijke adoptie. We moeten het zo zorgvuldig mogelijk doen – dat uitgangspunt delen we met elkaar – maar dat betekent vervolgens nog niet dat er maar één juiste manier is. Zowel de regering als de fracties kunnen altijd te maken krijgen met incidenten die zomaar opkomen of waarvan we al een paar weken wisten en waarin we inmiddels al stappen genomen hebben, zoals de vermeende zaken in Colombia waarvan De Telegraaf vanmorgen melding maakte.

Bij de beleidsdoorlichting is het uitgangspunt altijd een zo zuiver en zorgvuldig mogelijke adoptieprocedure waarbij het belang van het kind vooropstaat. Bij dit onderwerp moet het niet van belang zijn of we dit benaderen vanuit een bepaalde dogmatiek, vanuit socialisme, liberalisme of christendemocratie. Op die manier probeer ik deze portefeuille ook inhoud te geven, evenals de commissie. Ik probeer het zo praktisch mogelijk te doen. Of het nu over toezicht gaat of over nazorg, ik probeer in het belang van het kind de verstandigste lijn hierin te kiezen. Ik proef hiervoor wel steun van alle fracties.

Als ik de resultaten van de doorlichting bekijk en erop inzoom, wil ik er zes punten uitlichten. Het eerste punt is dat er sprake is van een veranderend profiel van adoptiekinderen. Een aantal woordvoerders heeft dat ook al geconstateerd. Bovendien neemt het aantal kinderen dat interlandelijk geadopteerd wordt, af. Bij meer dan de helft van de kinderen die voor adoptie naar Nederland komen, is sprake van een bijzondere zorgbehoefte, de zogenaamde special need. Een aantal woordvoerders heeft gevraagd of daarin nog een aantal categorieën onderscheiden kan worden. Ja, daarin kunnen we zeker categorieën onderscheiden. Het tweede punt is dat de aard en de zwaarte van de zorgbehoefte toeneemt. Dat vraagt andere competenties en meer draagkracht van de adoptieouders. Bij de aanscherping van het kwaliteitskader moeten we dat ook bekijken.

Het derde punt is dat het aantal te adopteren kinderen en aspirant-adoptiefouders omlaag gaat. Er is een afname van 816 in 2006 naar 528 in 2011. Ook het aantal ouders dat wilde adopteren daalde van iets meer dan 3 000 in 2006 naar iets meer dan 1 200 in 2011. Voor 2012 lijkt deze trend zich door te zetten.

Het vierde punt waarvoor ik aandacht vraag, is dat de adoptieorganisaties weliswaar weer beter met buitenlandse organisaties zijn gaan samenwerken, maar dat onze vergunninghouders deze organisaties ook zullen moeten controleren. Dat kan fricties opleveren met betrekking tot de zorgvuldigheid en zuiverheid. Als we bijvoorbeeld de eisen met betrekking tot Haïti opnieuw onder de loep nemen en de adopties opschorten, ontstaat er irritatie als we de procedure hervatten. Er wordt dan soms gedacht dat er strenger wordt gehandeld door de overheid dan voor de aardbeving. Ik zal straks nog inzoomen op Haïti, want dat is wel een apart verhaal.

Het vijfde punt is dat de overheid in het adoptieproces over het algemeen doelmatig kan samenwerken met particuliere adoptieorganisaties. Dat is de constatering althans. Ik vind wel dat er meer kwaliteit, en toch ook meer professionaliteit, en hier en daar wat meer stevigheid nodig is bij de ketenpartners. Ook valt er aan de organisatie van de vergunninghouders zelf nog wel wat te verbeteren. Vandaar dat de aanwijzingsbevoegdheid een van de voorstellen is die de Kamer kan terugvinden in mijn brief. Het zesde punt is dat adoptieouders, media en de politiek de centrale autoriteit meer blijken aan te spreken op het handelen van de vergunninghouders dan vijf tot zes jaar geleden. Het komt steeds meer voor dat

centrale autoriteiten – en daarop vormt de Nederlandse autoriteit geen uitzondering – in de schijnwerpers staan. Dat heeft zich wel eens gewroken toen de centrale autoriteit zelf betrokken was bij de deelbemiddelingen. Ik wijs er in dit verband op dat de centrale autoriteit in de huidige wet- en regelgeving binnen de Wobka onvoldoende mogelijkheden heeft om adoptieorganisaties aanwijzingen of instructies te geven. We kunnen dat doen via de vergunningverlening, we kunnen dat soms eventueel via de financiële stromen doen, maar we kunnen het niet rechtstreeks doen. Als organisaties zich niet houden aan bepaalde afspraken of geen gehoor geven aan bepaalde verzoeken van de overheid, is het niet af te dwingen, al vinden we dat soms wel noodzakelijk. Dat leidt er dan toe dat we eerder moeten overgaan tot een middel als opschorting van de procedures.

De uitkomsten van de beleidsdoorlichting geven aan dat er een goede basis ligt voor interlandelijke adoptie. Daarom wil ik ook geen fundamentele wijzigingen in de procedure aanbrengen. We moeten echter wel blijven anticiperen op de veranderende ontwikkelingen. Ik heb de aantallen kinderen al genoemd en de zorgbehoefte bij de kinderen. We moeten blijven werken aan de procedure. Over de subsidiariteit kom ik straks nog te spreken met betrekking tot de VS. Dat is echt een verhaal apart. Dat vertrouwensbeginsel is ook ons uitgangspunt. Hoe gaan andere landen ermee om? We moeten ook kritisch naar de VS kijken met betrekking tot die subsidiariteit. Als ik kijk naar de huidige procedure binnen de VS, ben ik nog steeds van mening dat het mogelijk is adopties te doen vanuit de VS, ook als we rekening houden met het subsidiariteitsbeginsel. Ik kom hier straks nog uitgebreid op terug, want mevrouw Gesthuizen heeft om een uitgebreide reactie gevraagd.

Er zijn veel vragen gesteld. Ik behandel eerst wat algemene onderwerpen. Vervolgens kom ik terug op de landen en nog wat overige punten die aan de orde zijn gesteld. Ik begin met de wetgeving, het toezicht, de special needs, de categorieën van special needs en het kwaliteitskader. Daarna ga ik in op de specifieke situaties van de diverse landen. Ik zal spreken over Colombia en vervolgens over Uganda. Hoewel de woordvoerders niet over Uganda gesproken hebben, wil ik er wel even over spreken. Daarna spreek ik over Haïti, de VS en alle andere landen die al langsgesproken zijn in de bijdragen van de commissieleden.

Mevrouw Bruins Slot en de heer Van der Staaij spraken al over het wetgevingstraject. Daarvan was ook al sprake in de vorige Kamerperiode. Onder het vorige kabinet is het nooit echt van de grond gekomen. Ik heb inmiddels wel gehoord wat daarvan de reden was. Ik wil er nu mee verder en ik denk dat het in de huidige politieke constellatie en met het huidige kabinet mogelijk is om tot een wetsvoorstel te komen. De planning is als volgt. De consultatie zal voor de zomer van 2012 plaatsvinden. Na de zomer gaat het voorstel naar de Raad van State en voor het einde van dit jaar wordt het ingediend. Ik houd geen slag om de arm, voor het einde van het jaar heeft de Kamer dit wetsvoorstel ontvangen.

Meerdere woordvoerders hebben aangedrongen om te anticiperen op het verlengen van de bewaartermijnen. Dat is al gebeurd. Eind 2010, net nadat dit kabinet was aangetreden, hebben we al aan de vergunninghouders gevraagd de dossiers langer te bewaren. Ik ga ervan uit dat ze dat ook doen. Als er toch vergunninghouders blijken te zijn die het niet doen, is dat typisch zo'n punt waarop we een aanwijzing gaan geven als de wet dat straks mogelijk maakt.

Mevrouw Bruins Slot vraagt of ik in het algemeen nog iets ga doen aan de bestaande mogelijkheden om adopties uit bepaalde landen op te schorten of de vergunning hiervoor in te trekken. Het toezicht op de vergunninghouders wordt in de komende wetswijziging grondig herzien. Ik ben bezig te bekijken hoe ik een en ander vorm kan geven. Ik denk bijvoorbeeld aan een aanwijzingsbevoegdheid. Daarmee kan ik zo nodig de vergunninghouders ertoe brengen iets te doen of iets na te laten, in een concreet

geval met betrekking tot de contacten met een bepaald land en de manier waarop controles worden uitgeoefend. Deze beweging gaat een beetje de andere kant op. De Kamer zou zich immers kunnen voorstellen dat de overheid zich intensiever gaat bezighouden met de vergunningen, de vergunninghouders en de wijze waarop ze zaken uitoefenen. Toch denk ik, ook vanuit mijn liberale perspectief, dat dit de enige lijn is. De taak van een kleine overheid is om op dit gevoelige beleidsonderdeel te proberen die invloed uit te oefenen waartoe ze in staat is. De overheid moet zich niet overal mee bemoeien, maar op dit punt denk ik wel dat dit nodig is. Als de Kamer mij daarin steunt, gaan we het op deze wijze doen. Dit zal de lijn zijn van de wetgeving.

Er is regulier overleg met de vergunninghouders. Nog niet alle vergunninghouders hebben een raad van toezicht. We brengen de vergunninghouders in dat reguliere overleg wel op de hoogte van het feit dat dit zal gaan gebeuren. De vergunninghouders die vandaag meeluisteren, horen ook hoe het tijdspad van het wetgevingstraject eruit zal zien. Iedereen kan vanaf vandaag, als de Kamer daarmee instemt, gaan anticiperen op het feit dat het voorstel eind van dit jaar daadwerkelijk vorm zal moeten krijgen. Er moet dan echt een begin mee zijn gemaakt.

De heer Taverne vraagt naar de stand van zaken van het onderzoek naar de illegale opneming van kinderen. Daarover waren we aan deze zijde van de tafel even in vertwijfeling. Er is op dit moment geen algemeen onderzoek, maar er wordt in ieder individueel geval wel gekeken naar illegale opneming. Kijkend naar de mediaberichten van vandaag, gebeurt dat dus wel. Hierbij wordt de Raad voor de Kinderbescherming door mij of door de medewerkers van mijn departement ingeschakeld. Welke tendens is er zichtbaar bij illegale opneming? Neemt het aantal illegale opnemingen toe? Dat weten we niet altijd; soms weten we het helemaal niet want er blijft veel verborgen. Als we kijken naar de vermoedens van illegale opnemingen die bij de Raad voor de Kinderbescherming zijn gemeld, ging het in 2008 om acht gevallen, in 2009 om zeven gevallen, in 2010 om negen gevallen en in 2011 om acht gevallen. Er is dus geen sprake van een tendens. Het gaat steeds om kleine aantallen, maar wel om veel te veel kleine aantallen. Daarover zijn we het eens. Elke illegale opneming is er één te veel. Ook al is er maar één per jaar, dan nog zou dat niet moeten. Er is echter geen sprake van het vermoeden van een toename. Tegelijkertijd zeg ik ook dat we soms niet weten dat het speelt. We weten niet alles wat er gebeurt. Dat is het risico van de hele procedure.

Er is terecht veel aandacht gevraagd voor de nazorg. Ik heb met interesse naar het interruptiedebat van mevrouw Gesthuizen met de heer Taverne geluisterd. De vraag van mevrouw Gesthuizen is of nazorg niet een onderdeel van het adoptieproces moet zijn en of het niet gratis moet zijn. Enige tijd geleden heb ik deze aanbevelingen onder de aandacht gebracht van de staatssecretaris van VWS. Een aantal van de woordvoerders heeft al geconstateerd dat adoptienazorg onder de verantwoordelijkheid van mijn collega van VWS valt. Zij is al enige tijd bezig te bekijken wat haar mogelijkheden zijn. Daarbij ben ik ook betrokken. We hopen dat de resultaten in het najaar beschikbaar zijn. Ik zeg de commissie wel al toe, ook gezien de vele verzoeken uit de Kamer, dat ik zo spoedig mogelijk na dit AO met mijn collega van VWS in gesprek ga om te bekijken of we dit proces kunnen versnellen. Ik realiseer me wel dat het om relatief kleine aantallen gaat en dat we soms maatwerk moeten leveren, hoewel dat geen specifieke taak van de overheid is. Ik kom straks nog terug op dat maatwerk bij de tegemoetkoming in de adoptiekosten bij schrijnende gevallen. Dat zinnetje over schrijnende gevallen staat niet zomaar in mijn brief.

Met betrekking tot «special needs»-kinderen kunnen we grofweg vijf categorieën onderscheiden. Bij de eerste categorie is sprake van een verhoogd medische risico; dat is zo'n 9%. Bij de tweede categorie zijn

minder dan vier operaties nodig; dat gaat om ongeveer 10%. Bij de derde categorie zijn meerdere operaties en therapieën nodig; dat gaat ook om ongeveer 10%. Bij de vierde categorie is sprake van een blijvende aandoening; dat betreft 14% van de kinderen met een special need. Bij de vijfde categorie, kinderen uit een andere cultuur met een belaste achtergrond, gaat het om ongeveer 7%. Van de kinderen die geadopteerd worden, is 42% gezond. Van 8% is het niet bekend. De genoemde getallen gelden voor het jaar 2011.

In de brief heb ik geschreven dat ik het op dit moment niet verantwoord acht om met een alternatief te komen voor de tegemoetkoming aan de adoptieouders in de kosten voor de adoptie. Laat het helder zijn dat ik een zeer beperkte budgettaire ruimte heb. Binnen de huidige bezuinigingstaakstelling van het kabinet moet ik heel scherpe keuzes maken. Dat zal de commissie niet verbazen. Ik heb de vraag niet expliciet gehoord, maar ik acht het niet mogelijk om na 1 januari 2013 met een breed alternatief te komen om adoptieouders tegemoet te komen in de kosten. Ik heb wel gesproken over de schrijnende gevallen. Ik wil mezelf een beetje de discretionaire bevoegdheid voorbehouden dat er onder bepaalde omstandigheden toch gevallen denkbaar zijn waarin een vergoeding gegeven zou kunnen worden. Dat kan wel bij dit kleine aantal schrijnende gevallen. Dit alles vanuit het belang van het kind. Op dit moment worden aspirant-adoptieouders goed voorgelicht, ook als ze weten dat er sprake is van een «special needs»-kind. Ik constateer tegelijkertijd dat in geval van «special needs»-kinderen de special need vaak groter is dan men in eerste instantie dacht. Er wordt wel degelijk naar de voorlichting gekeken, maar niet in elk land wordt altijd verteld van welke special need er sprake is.

Mevrouw **Bruins Slot** (CDA): De richting waarin de staatssecretaris denkt is prima. Bij de invulling van de criteria voor de schrijnende gevallen beperkt hij zich echter tot de hoofdlijnen, of hij het nu heeft over een discretionaire bevoegdheid of een hardheidsclausule. Klopt het dat de staatssecretaris nog midden in een denkproces zit? Wanneer denkt hij hardere resultaten op dit punt te hebben?

Staatssecretaris **Teeven**: We moeten bij de schrijnende gevallen echt spreken over kleine aantallen. Ik heb in mijn brief bericht dat ik voor 1 januari 2013 duidelijkheid zal geven omdat de huidige regeling tot dan nog blijft bestaan. Dat denkproces is nog wel gaande. Ik denk meer aan een discretionaire bevoegdheid zoals minister Leers die ook op sommige delen van zijn beleidsterrein kent, dan aan een hardheidsclausule die ik dan tot zes cijfers achter de komma moet dichttimmeren. Ik vraag de Kamer dus enige beleidsvrijheid om met die discretionaire bevoegdheid te doen wat ik nuttig acht. Die invulling staat me op dit moment voor ogen. Vandaar dat ik het onderwerp schrijnende gevallen waarover ik de Kamer voor 1 januari 2013 zal berichten, nog niet definitief heb ingekleurd.

De heer **Van der Staaij** (SGP): De regeling zou vervallen per 1 januari 2013. Is het dan niet goed om al voor de begrotingsbehandeling die informatie te hebben? Dan kunnen we nog discussiëren over de ruimte die er op de begroting voor is.

Staatssecretaris **Teeven**: Het is een heel redelijk voorstel van de heer Van der Staaij dat ik de Kamer informeer na de zomer, voor de begrotingsbehandeling. Dan kunnen we er bij de begrotingsbehandeling over spreken.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Ik heb nog een vraag over de kosten. Behalve met het feit dat de regeling van het eenmalige bedrag van nu € 3 700 zal vervallen, worden de adoptieouders geconfronteerd met gestegen kosten van de voorlichting. Die is per 1 januari 2012 van € 900

naar ruim € 1 500 gestegen. Bovendien bestaat de vrees dat de hogere kwaliteitseisen door de vergunninghouders doorberekend worden aan de aspirant-adoptieouders. Wat is het effect van de cumulatie van de kosten van de voorlichting, het vervallen van de subsidieregeling en de extra kosten van de vergunninghouder? Is dat in beeld? Beperkt dat niet al te veel de toegang tot adoptie?

Staatssecretaris **Teeven**: Het aantal adoptieouders daalt al, los van de stijgende kosten die ik de komende tijd ook verwacht. Ik ben het met de heer Van der Staij eens dat er enige cumulatie van kosten zou kunnen plaatsvinden, maar ik zie geen mogelijkheden om dat op enigerlei wijze te compenseren, anders dan bij de schrijnende gevallen waarover ik de Kamer nog zal informeren.

De heer **Van der Staij** (SGP): Misschien moeten we deze discussie ook bij de begrotingsbehandeling voeren. Als er geen geld meer uitgegeven wordt aan de regeling die tot nu toe uitgevoerd wordt, kan ik me voorstellen dat we bezien in hoeverre het redelijk is om bijvoorbeeld de kosten voor de voorlichting te verlagen of op een of andere manier te voorkomen dat via de vergunninghouders de kosten niet verder stijgen.

Staatssecretaris **Teeven**: Het denkproces stopt niet tot de begrotingsbehandeling. Ik heb het verzoek van de heer Van der Staij duidelijk gehoord en zal het meenemen in de totale afweging.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie): We gaan deze discussie inderdaad nog voeren bij de begrotingsbehandeling. Begrijp ik het goed dat de staatssecretaris sowieso uitsluit dat er vooraf, dus tijdens de procedure, een tegemoetkoming kan zijn, maar dat erin voorzien kan worden als het kind al geadopteerd is en vervolgens blijkt dat er bijvoorbeeld extra zorgbehoeften zijn?

Staatssecretaris **Teeven**: Deze vraag gaat over de nazorg. Hierover ga ik met de staatssecretaris van VWS in gesprek. Zij moet hierover nog een standpunt innemen. Wat betreft de kosten voor de adoptie zal ik de Kamer voor de begrotingsbehandeling laten weten hoe en wat.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie): Laat ik iets specifieker zijn. Misschien heb ik niet zorgvuldig genoeg geformuleerd. Als de staatssecretaris zijn discretionaire bevoegdheid gaat aanwenden, kunnen de kosten van de procedure dus niet meer bepalend zijn voor de vaststelling van de tegemoetkoming?

Staatssecretaris **Teeven**: Nee, daar hebt u gelijk in. Dat valt niet onder de categorie schrijnende gevallen. Wat u nu voorstelt, lijkt meer op een algemene regeling.

Voorzitter. Bij de stukken die ik de Kamer heb gestuurd, zit een rapportage over binnenlands geadopteerden. Mevrouw Bruins Slot vraagt of er aandacht is voor de gezondheidstoestand van deze binnenlands geadopteerden en of er nog een vervolgonderzoek komt. Uit het onderzoek is gebleken dat het om relatief zeer geringe aantallen gaat. Ik zal deze vraag doorspelen naar de staatssecretaris van VWS. Het valt onder haar bevoegdheid. Laat ik wel zeggen dat ik, kijkend naar het huidige rapport, zelf vooralsnog geen reden zie voor een vervolgonderzoek.

Mevrouw Dille vraagt of het voor de adoptieouders precies duidelijk is wat de adoptie van een «special needs»-kind inhoudt. Ik heb al gezegd dat dit aan het begin van de procedure verteld wordt. Ik merk wel op – en dat had mevrouw Dille zelf ook al geconstateerd – dat het soms van de landen waaruit geadopteerd wordt afhankelijk is of alle informatie over een kind daadwerkelijk boven tafel komt. We hebben wel voorbeelden bij de

centrale autoriteit dat in China de informatie die over een kind beschikbaar was, niet werd gedeeld met de adoptieouders en de vergunninghouders. Dan kunnen de adoptieouders op enig moment toch voor verrassingen komen te staan. Wat mij betreft valt dit bij interlandelijke adoptie ook onder zorgvuldige procedures.

Mevrouw Bruins Slot vraagt of de zwaarte van de special need de mogelijkheden van de landen van waaruit geadopteerd kan worden beïnvloedt en welke consequenties dit kan hebben voor paren van gelijk geslacht. Ik snap de vraag niet helemaal. Misschien kan mevrouw Bruins Slot dit nog even toelichten. Er moet altijd zorgvuldig gekeken worden of aspirant-adoptieouders voldoende draagkracht hebben om een kind met een special need op te nemen. Dat is sowieso belangrijk en staat los van de vraag of er sprake is van een heteropaar of een paar van gelijk geslacht. Dat heeft niet zo veel met die vraag te maken.

Mevrouw **Bruins Slot** (CDA): Ik maak uit het antwoord van de staatssecretaris op dat mijn vraag niet helemaal duidelijk is overgekomen. De staatssecretaris doet in zijn beleidstoelichting een aantal voorstellen rondom deelbemiddeling. Welke gevolgen heeft dit voor de aspirant-adoptiefouders met betrekking tot de keuze die ze hebben voor de landen waar de kinderen vandaan kunnen komen? Zit hier een relatie tussen? Is het nu voor de staatssecretaris iets duidelijker waar mijn vraag over gaat? We hebben het over de VS gehad waar relatief veel kinderen voor homostellen vandaan komen. Heeft het nog bepaalde gevolgen hiervoor?

Staatssecretaris **Teeven**: Ik denk dat dit geen gevolgen heeft. Het inschakelen van een vergunninghouder voor de VS – wat nu het plan is – moet geen gevolgen hebben voor het adopteren door heteroparen of paren van gelijk geslacht. Ik wil het nog wel duidelijker zeggen: het mag geen gevolgen hebben. Ik zou het echt onaanvaardbaar vinden dat het inschakelen van vergunninghouders op enigerlei wijze van invloed is op de adoptiemogelijkheid voor heteroparen of paren van gelijk geslacht. Dat is voor mij volstrekt onaanvaardbaar. Als vergunninghouders daarin verschil gaan maken, moeten we ze vooral zich niet met de VS laten bemoeien. Laat dat volstrekt helder zijn. Dat zou een achteruitgang betekenen voor paren van gelijk geslacht die willen adopteren en dat staat dit kabinet niet voor. Soms kunnen we niet naar voren in dit kabinet – dat is ook een gegeven – maar we willen niet naar achteren.

Voorzitter. Vanmorgen heeft De Telegraaf een bericht geplaatst over misstanden in Colombia. De aanleiding hiervoor was een uitzending op de Colombiaanse televisie. Hierin werd gesteld dat kinderen van hun ouders zouden zijn geroofd en vervolgens voor adoptie naar het buitenland zouden zijn gegaan. In De Telegraaf wordt melding gemaakt van vijftien gevallen in Nederland waarbij sprake zou zijn van roof. Enkele van die kinderen zouden door Nederlandse ouders zijn geadopteerd. Niemand van de woordvoerders heeft het gevraagd, maar ik kan de commissie zeggen dat dit bericht voor mij geen verrassing was. In de aanloop naar deze televisie-uitzending heeft de Colombiaanse centrale autoriteit voor interlandelijke adoptie contact gezocht met onze centrale autoriteit. Hierbij heeft de Colombiaanse autoriteit enige weken geleden al aangegeven ook onderzoek te doen naar de gedane aantijgingen, en ook naar de precieze aantallen van de kinderen die in Nederland zijn geadopteerd. Ik wijs erop dat de Colombiaanse wet de Colombiaanse kinderbeschermingsautoriteiten de bevoegdheid geeft om ouders uit de ouderlijke macht te ontzetten indien er sprake is van verwaarlozing of mishandeling van kinderen. Wanneer uit onderzoek blijkt dat die kinderen niets meer van hun biologische ouders te verwachten hebben, biedt de Colombiaanse wet de mogelijkheid hen bij adoptieouders te plaatsen. Pas wanneer dat nationaal, dus binnen Colombia, niet lukt, komt het moment waarop die kinderen voor interlandelijke adoptie in aanmerking komen. De meeste

leden zijn bekend met deze procedure. Het onderzoek door de Colombiaanse autoriteiten loopt dus. De Nederlandse centrale autoriteit zit er bovenop. We kijken nadrukkelijk mee en zullen ook steeds rappeleren, want deze situatie is buitengewoon ongewenst voor een kwetsbaar proces als interlandelijke adoptie. Op dit moment wil ik nog geen conclusies trekken. Ik wil namens de regering uitspreken dat er nu nog steeds vertrouwen is. Het vertrouwensbeginsel ten opzichte van de Colombiaanse autoriteiten geldt wat mij betreft nog steeds. Ik zal erop aandringen dat de resultaten van het Colombiaanse onderzoek zo snel mogelijk bekend worden. Op het moment dat ik deze resultaten heb, zal ik deze met een kabinetsreactie aan de Kamer doen toekomen. Die afspraak wil ik wel maken.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Is er ook zicht op de vraag hoever de Colombiaanse overheid inmiddels met dat onderzoek gevorderd is? Wanneer kunnen we de resultaten verwachten? Heel veel ouders zitten nu in een onzekere situatie. Dat moet je niet te lang in de lucht laten hangen.

Staatssecretaris **Teeven**: We weten op dit moment niet wanneer het onderzoek afgerond zal worden. Ik heb aan de medewerkers van de centrale autoriteit gevraagd om steeds weer te rappelleren. Ik schrik er ook niet voor terug om een ambtelijke delegatie te zenden om de druk zo nodig op te voeren, zoals ik dat ook in Uganda gedaan heb en zoals dat ook in Haïti gebeurd is. Zo'n ambtelijke delegatie is een goed werkmodel, als die er tenminste met een duidelijke opdracht naartoe reist. Dus niet onnodig veel ambtenaren de oceaan over, maar een beperkt aantal mensen dat met een duidelijke opdracht afreist om te bekijken wat ze kunnen doen. Ik zie dat mijn medewerkers instemmend knikken. Het moet allemaal een beetje zuinig bij dit kabinet. Zuinig maar wel doelgericht; een kleine overheid die daadkrachtig optreedt. Dat geldt ook voor Colombia. We wachten het een tijdje af.

De heer **Van der Staaij** (SGP): De staatssecretaris geeft aan dat hij al enige tijd op de hoogte was van het feit dat er in Colombia iets speelde. Dat is nu ook in Nederland in het nieuws gekomen. In hoeverre is het mogelijk om daarover op een vroegtijdig moment informatie ter beschikking te stellen zodat via een betrouwbare bron, ook voor de betrokken ouders en geadopteerden, duidelijk is wat precies de verdenking is en wat er aan de hand is?

Staatssecretaris **Teeven**: Dat is een terechte vraag van de heer Van der Staaij; ik hoop dat mijn antwoord voor hem aanvaardbaar is. Soms informeren de Colombiaanse autoriteiten, en ook andere autoriteiten, ons vertrouwelijk en zeggen: dit is er aan de hand, dit speelt en daar zijn we mee bezig. Daarom kan ik soms die gegevens niet ogenblikkelijk publiek maken en in het openbaar delen. Ik merk op dat er een aantal zaken is gepasseerd in Colombia, bijvoorbeeld het schenden van informatie uit adoptiedossiers in Colombia binnen de vastgestelde termijn waarbinnen geen zaken mogen worden geopenbaard. Hierover zijn de Colombiaanse autoriteiten buitengewoon geïrriteerd geraakt. Ik zit dus soms met vertrouwelijkheid; dat knelt met de terechte vraag van de heer Van der Staaij. Op het moment dat ik duidelijkheid kan geven over procedures, zal ik dat ogenblikkelijk doen, ook aan de Kamer. Dat zal ik nu wel doen over Uganda, hoewel de woordvoerders dat niet gevraagd hebben.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Ik begrijp van de staatssecretaris dat het bij de berichtgeving over Colombia gaat over situaties waarin mensen uit de ouderlijke macht zijn ontzet. Of is het breder? Dat is zo maar een voorbeeld, maar het is wel heel relevant, ook voor adoptieprocedures die

in Nederland aan de orde zijn. In heel veel gevallen is er namelijk geen sprake van mensen die uit de ouderlijke macht zijn ontzet.

Staatssecretaris **Teeven**: Er is mogelijk sprake van beide situaties: ouders die uit de ouderlijke macht zijn gezet en ouders die dat niet zijn. Dat is op dit moment onderwerp van onderzoek. Wat het vervelend maakt is dat er informatie uit vertrouwelijke dossiers in de media terecht is gekomen. Daarover kan ik in het belang van het onderzoek verder geen publiekelijke mededelingen doen.

Onlangs heeft een delegatie van mijn ministerie een werkbezoek gebracht aan Uganda. De reden van dit ambtelijk werkbezoek was dat ik een aantal heel zorgelijke signalen heb ontvangen van de Nederlandse ambassade in Kampala over de zorgvuldigheid en zuiverheid van de adoptieprocedures in Uganda. De voorlopige resultaten van de ambtelijke delegatie bevestigen deze zorgelijke signalen. Dat kan ertoe leiden dat ik op zeer korte termijn of op korte termijn zal besluiten de adopties uit Uganda op te schorten. Ik zal de Kamer een brief sturen waarin ik de leden op de hoogte zal stellen van de uitkomsten van het werkbezoek en de conclusies die ik daaraan verbind. Ik wacht nog op wat informatie uit Uganda, maar ik vind wel dat de Kamer niet over een paar weken verrast moet worden door een brief van mij, als we vandaag spreken over adopties en moeilijke verhoudingen met landen. Die brief komt eraan en het is mogelijk dat ik de adopties uit Uganda ga opschorten. Dat weet de Kamer nu dus.

Er zijn door alle woordvoerders vragen gesteld over de gang van zaken in Haïti. Bij de hervatting van de adopties uit Haïti trekt Nederland op met de leden van de Montreal-groep en het bureau van de Haagse Conferentie. Ik neem dus wel degelijk kennis van bijvoorbeeld de ontwikkelingen van Quebec en de Franse zaken. Ik roep even in herinnering dat ik een brief heb gestuurd over de volledige hervatting van adopties vanuit Haïti. Daaraan heb ik een aantal voorwaarden gesteld, waaronder het aannemen van nieuwe wetgeving. Ik zou de Kamer nog laten weten in hoeverre we die wetgeving ondersteunen. De Haïtiaanse adoptieautoriteit moet voldoende ingericht zijn om te kunnen functioneren. Ook dat was een harde voorwaarde, evenals de uitvoering van een internationaal actieplan en het aanstellen van een adoptiecoördinator. Die voorwaarden had ik in eerste instantie gemeld.

Momenteel is er nog geen nieuwe adoptiewet in Haïti aangenomen, maar het permanent bureau van de Haagse Conferentie en UNICEF zijn in samenspraak met Haïti bezig om tot wetgeving te komen die kan leiden tot zorgvuldige adoptieprocedures en de ratificatie van het Haags Adoptieverdrag. Ze hebben dus wel ondertekend, maar nog niet geratificeerd. De nieuwe wetgeving heeft al een aantal keren op de agenda gestaan van de senaat in Haïti, maar is nog niet behandeld. Met de ambtelijke delegatie hebben we zelf geconstateerd dat de Haïtiaanse adoptieautoriteit op dit moment zodanig is ingericht dat ze in staat is om te handelen conform het Haags Adoptieverdrag. Er is een nieuwe directrice aangesteld die heel hard werkt aan de verbetering van het jeugdbeschermingstelsel, waaronder interlandelijke adoptie. In afwachting van de nieuwe wetgeving heeft de Haïtiaanse autoriteit maatregelen afgekondigd waardoor deze autoriteit ook in staat lijkt om de adoptibiliteit van kinderen vast te stellen en om counselinggesprekken te voeren met de biologische ouders over de consequentie van het afstand doen van hun kind.

De leden van de Montreal-groep, UNICEF en het permanent bureau zijn op dit moment bezig een actieplan op te stellen. Er wordt gestart met een beperkt aantal van 25 proefdossiers; het gaat om 10 kinderen en 25 adoptieouders. De reden hiervoor is dat het Institut de Bien-Être Social et des Recherches (IBESR) de Haïtiaanse autoriteit heeft aangegeven dat het op beperkte schaal uitvoering kan geven aan de afgekondigde maatregelen. Die maatregelen hebben onder meer betrekking op het vaststellen

van de adoptibiliteit van de kinderen en het voeren van de counselinggesprekken. De Haïtiaanse autoriteit beschikt over een beperkte personeelscapaciteit.

Een aantal woordvoerders heeft gevraagd naar de termijn voor deze proefperiode. Die kan ik op dit moment niet geven omdat we afhankelijk zijn van een aantal externe factoren. Ik zal de Kamer tussentijds informeren over de algemene voortgang met die 25 dossiers, met name over onze ervaringen met de Haïtiaanse autoriteiten en de zorgvuldigheid van de procedure.

In mijn brief van 22 december 2011 over Haïti heb ik aangegeven dat ik een financiële bijdrage heb gegeven aan het permanent bureau van de Haagse Conferentie. De heer Van der Staaij vraagt hoe hoog het gegeven bedrag was en voor welk doel het bestemd was. Ik wil ondersteuning geven aan het proces van toetreding van Haïti. De financiële bijdrage heeft op dit moment een maximum van € 150 000. Ik heb de afspraak gemaakt met het permanent bureau dat ik die bijdrage kan aanpassen als er een concreet voorstel van het permanent bureau binnenkomt om de bijdrage te verstrekken. Dit is de stand van zaken omtrent Haïti.

Mevrouw Koşer Kaya vraagt, mede namens de GroenLinks-fractie, hoe de NAS betrokken wordt bij de proefperiode. Ook vraagt zij naar de stand van zaken. De NAS wordt er nauw bij betrokken; iedereen hier in de zaal is nauw betrokken bij de NAS en ik ben natuurlijk nauw betrokken bij alle vergunninghouders. Er wordt gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld. Dat gaat soms met wat horten en stoten, maar ik denk dat we er wel uitkomen. Dat geldt ten minste voor het departement. Als ik echter naar de vergunninghouders kijk, zie ik niemand nee schudden, dus denken zij dat ook. Ik kan in ieder geval zeggen dat we een gezamenlijk plan van aanpak gaan opstellen.

Als uit een proefdossier blijkt dat er problemen in de procedure zijn, gaan we in gesprek met de Haïtiaanse autoriteit. Het kan namelijk zijn dat er in een van die dossiers problemen zijn die een individuele oorzaak hebben, maar dat dit structureel niets te maken heeft met het functioneren van de Haïtiaanse autoriteiten en de zorgvuldigheid van de procedure. Als er problemen zijn moeten we dus bekijken of die een individuele of een structurele oorzaak hebben. Als daadwerkelijk blijkt dat er structurele problemen zijn met de zorgvuldigheid van de procedure, ontstaat er een nieuwe situatie. Het zou dan kunnen dat we moeten stoppen met de proefperiode en met het adopteren vanuit Haïti. Het moet geen zwabberbeleid worden. Ik zal er eerst voldoende diepgang in aanbrengen en dan pas een nieuwe beslissing nemen, zeker als die beslissing een andere kant opgaat.

De heer **Taverne** (VVD): Ik heb gewacht totdat de staatssecretaris alle antwoorden over adoptie vanuit Haïti gegeven had. Ik heb goed naar hem geluisterd, maar ik heb toch nog een vraag, overigens onder dankzegging voor de uitvoerigheid van zijn antwoorden tot nu toe. Enerzijds wordt vastgesteld dat Haïti nog geen lid is van het Haags Adoptieverdrag, maar dat het in de praktijk al heel behoorlijk aan de criteria voldoet zodat het op zijn plaats is nu een proefperiode toe te staan. Anderzijds wordt er wel al geld gegeven om Haïti te helpen om te voldoen aan de criteria van het Haags Adoptieverdrag. Volgens mij is het van tweeën één. Ik begrijp niet hoe het werkt. Als Haïti voldoet aan de criteria, kan het toetreden onder voorbehoud van de parlementaire afwikkeling, maar dan hoeven we het geen geld te geven.

Staatssecretaris **Teeven**: Voor de aardbeving voldeed Haïti net aan de criteria. Na de aardbeving heeft het veel meer problemen gegeven. Daarbij kunnen we ons allemaal wel wat voorstellen. De strekking van de vraag van de heer Van der Staaij is ongeveer dezelfde. We moeten wel oppassen als er door externe factoren iets is gebeurd met de organisatie

van dat land waardoor het allemaal wat moeilijker is. Het is niet helemaal van tweeën één. Ik heb de Kamer uitgebreid verteld dat ik denk dat we met de nieuwe directrice goede afspraken kunnen maken. Dat is het voordeel geweest van de ambtelijke delegatie. Tegelijkertijd constateer ik wel dat het allemaal nog heel erg broos is. Andere landen doen het wel al; die zijn al bezig, maar dat zijn er nog niet heel veel. We zullen er heel zorgvuldig mee omgaan. Ook de adoptieouders die al bezig waren met een procedure voor adoptie uit Haïti, hebben recht op duidelijkheid. Als we enige hoop kunnen hebben dat het goed en zorgvuldig gaat, moeten we het wel proberen, zeker bij de zaken die al in behandeling waren.

De heer **Taverne** (VVD): Duidelijkheid is goed. Is de staatssecretaris het wel met me eens dat dit heel veel werk en betrokkenheid, ook financieel, is voor een relatief klein aantal adoptiegevallen vanuit Haïti? Het lijkt alsof Nederland de operatie moet ondersteunen om het mogelijk te maken dat we adopteren vanuit Haïti. Ik wil graag nog een antwoord op mijn eerder gestelde vraag. Waarom betaalt het ministerie van Veiligheid en Justitie het bedrag aan Haïti? Volgens mij proberen we Haïti te helpen ontwikkelen en daarvoor hebben we het budget van ontwikkelingssamenwerking.

Staatssecretaris **Teeven**: Ik vind dit een onderdeel van de lopende gang van zaken van de adopties vanuit Haïti. Dit is dus een taak van het ministerie van Veiligheid en Justitie. De € 150 000, waarover ik nu spreek, en de aanvullende kosten van bijvoorbeeld de ambtelijke delegatie, zijn te overzien. Het is uiteraard geld, maar op het totaal is het een druppel op een gloeiende plaat. Er zijn ook rechten opgebouwd: rechten op een zorgvuldige procedure voor adoptieouders die al in de procedure zaten. Het kabinet moet wel het maximale doen om die zorgvuldigheid te onderbouwen. Ik begrijp de zorgen van de heer Taverne over de kosten. Het gaat om kwantitatief zeer kleine aantallen. Er zijn echter wel verwachtingen gewekt en ik vind niet dat een aardbeving er vervolgens toe moet leiden dat Nederlandse adoptieouders die al in procedure zitten, daardoor onevenredig zwaar getroffen worden. Dus ja, het is een zware inspanning maar ik vind haar wel gerechtvaardigd.

De heer **Taverne** (VVD): Zijn de tien gevallen waarvoor al deze inspanningen worden verricht, allemaal lopende gevallen?

Staatssecretaris **Teeven**: Ik moet duidelijker zijn. Het gaat om 25 adoptiedossiers en iets meer dan 10 kinderen. Daarover was ik fout geïnformeerd, maar ik vind die inspanning wel gerechtvaardigd. Dan kom ik op India. India is inderdaad een verhaal apart. Dat herinner ik me nog uit de tijd dat ik aan de andere kant van de tafel zat. Toen heb ik ook wel eens over India gesproken. Met de informatie-uitwisseling met de centrale autoriteit in India loopt het niet zo soepel. Ik breng even in de herinnering dat de berichtgeving van de centrale autoriteit in India dateert uit september 2007. Toen heeft het Central Bureau of Investigation van India een onderzoek ingesteld. We hebben sindsdien we niet veel van de Indiase autoriteiten gehoord. Dat stemt mij niet tot tevredenheid, en dan druk ik me nog voorzichtig uit. Ik meld de commissie bij dezen dan ook dat ik besloten heb dat ik de Indiase ambassadeur zal uitnodigen voor een gesprek op het ministerie om op dit punt duidelijkheid te verschaffen. Op dit moment adopteren we overigens niet uit India. We gaan wel met een ambtelijke delegatie naar India voor een ander onderwerp, namelijk draagmoederschap. Dat onderwerp heeft de Kamer van de agenda afgehaald. Ik vind het erg jammer dat ik hierover niet met de Kamer kan spreken. Het regeren gaat wel gewoon door, ook als ik niet met de Kamer over dit onderwerp overleg. De ambtelijke delegatie zal naast het draagmoederschap ook het onderzoek aan de orde stellen. Dit schept de

mogelijkheid voor de medewerkers om dit onderwerp met mij kort te sluiten en me te informeren over de vraag wat er aan de hand is met adopties uit India. Heel veel meer kan ik over India niet zeggen.

De **voorzitter**: Om de Kamer recht te doen wil ik even opmerken dat dit onderwerp van de agenda is gehaald omdat er nog een rapport van VWS zou komen. Klopt dat?

Staatssecretaris **Teeven**: Wie ben ik om dit tegen de voorzitter en de leden van vaste Kamercommissie te zeggen, maar volgens mij moeten we geen appels en peren met elkaar vergelijken. Het rapport van VWS gaat over de technische kant van het draagmoederschap. Dat gaat over het standpunt van de minister van VWS en alle aspecten die aan het draagmoederschap zitten. Ik had een discussie met de Kamer willen voeren over de problemen van de ambassades in het buitenland met Nederlandse ouders. Die komen op de ambassades en zeggen: we hebben een kind en dat willen we meenemen naar Nederland. Nu laten we dit probleem bij onze ambassades liggen en lossen het niet op, niet met het parlement en niet met de regering. Dit had ik graag met de Kamer willen bespreken, maar de commissie bepaalt haar eigen agenda. Ik heb respect voor de agenda, maar voor dit probleem moet ik wel een oplossing vinden. De ambtelijke delegatie gaat hierover dus wel spreken in India. Ik heb al iets gezegd over mijn mogelijkheden om zelf onderzoek te doen in India en op een andere wijze informatie te achterhalen. Ik kan niet zelf meewerken. We zijn afhankelijk van het vertrouwensbeginsel; ik kan dus niet buiten India om onderzoeken gaan doen. Daarover is wel eens gesproken in het verleden, maar die mogelijkheid heb ik echt niet. We moeten de soevereiniteit van India in acht nemen, maar als we over onderwerp A, in dit geval draagmoederschap en de problemen die dat met zich brengt, in India gaan praten, kunnen we onderwerp B, het onderzoek, wel aan de orde stellen bij de Indiase autoriteit. Dat zullen we dus ook doen. Overigens zijn er sinds enige tijd geen meldingen over onrechtmatigheden in India binnengekomen.

Mevrouw Gesthuizen en andere woordvoerders hebben vragen gesteld over het subsidiariteitsbeginsel met de VS. Waarom maken we adopteren uit de VS mogelijk terwijl Amerikaanse adoptieouders adopteren uit Afrika? Het is een gegeven – en daarvan kunnen we van alles vinden – dat Amerikaanse ouders die zelf geen kinderen kunnen krijgen, kinderen adopteren vanuit Afrika, donkere kindjes, terwijl diezelfde ouders geen donker kindje uit de VS willen adopteren. Daarover geef ik geen oordeel, maar het is een gegeven in een aantal staten. Dat betekent dat er soms ook voor Nederlandse en Europese adoptieouders mogelijkheden zijn om een donker gekleurd kindje uit de VS te adopteren. Dit is de feitelijke situatie. Ik wil best toegeven dat hierover verschillend gedacht kan worden. Daar zit overigens wel een zekere spanning, maar volgens mij niet in de sfeer van het subsidiariteitsbeginsel. De kinderen die niet in de VS worden geadopteerd, komen in een weeshuis terecht. Dan komen we bij de vraag of die Amerikaanse kindjes dan niet beter af zijn als ze in een Europees gezin terecht komen.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Dat laatste is een gevaarlijke redenering. In heel veel landen waarmee we geen adoptiezaken doen, zitten kinderen in weeshuizen. We kunnen dan van allemaal wel zeggen dat ze beter af zouden kunnen zijn bij Nederlandse ouders. Daarmee moet de staatssecretaris wel oppassen. De centrale vraag is de volgende. Het gaat altijd om het belang van het kind. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat er eigenlijk sprake is van een soort rondgaan van kinderen. Dat moeten we constateren. Dat is niet in het belang van de kinderen en voor mij staat het

belang van de kinderen echt voorop. Dat hebben we volgens mij ook afgesproken in het verdrag. Graag hoor ik een reactie van de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Teeven**: De Amerikanen hebben het verdrag geratificeerd. Het geldt nu dus ook voor de VS. We gaan uit van het vertrouwensbeginsel. Ik merk hierbij op dat in de procedure in de VS de biologische ouders soms ook iets te zeggen hebben over de vraag waar hun kinderen naartoe gaan. We kunnen daarvan vinden wat we willen, maar zo is de Amerikaanse wetgeving. Als we kijken naar het belang van het kind, zijn er meerdere situaties in de VS waarin een kind niet nationaal kan worden geadopteerd of niet nationaal wordt geadopteerd, waardoor wel de mogelijkheid ontstaat dat het kind geadopteerd wordt door Europese ouders.

De heer **Taverne** (VVD): De opmerking van mevrouw Gesthuizen is erg belangrijk, want die raakt de kern van een groot deel van de problematiek rond de interlandelijke adoptie. Hoe beoordeelt mevrouw Gesthuizen de situatie in een heleboel andere landen waaruit interlandelijk wordt geadopteerd, gelet op wat ze over de VS zegt?

De **voorzitter**: Deze vraag moet u echt bewaren voor de tweede termijn. Het gaat nu om de discussie tussen de minister en de woordvoerders, en niet om een discussie tussen de woordvoerders onderling.

Staatssecretaris **Teeven**: Voorzitter. Ik beschik niet over de gegevens van de aantallen Amerikaanse kinderen die nationaal worden geadopteerd. Dat zal ongetwijfeld een groot aantal zijn. Ik kan wel zeggen dat Nederland in 2011 43 kinderen uit de VS heeft geadopteerd. Het is een juiste constatering, zoals een aantal woordvoerders heeft gezegd, dat een aantal van die kinderen is geadopteerd door paren van gelijk geslacht. Dan kom ik bij Zuid-Afrika. Er is gevraagd of het klopt dat met het afsluiten van een overeenkomst met de Zuid-Afrikaanse centrale autoriteit, bij adoptie naast Wereldkinderen een tweede vergunninghouder kan gaan bemiddelen in Zuid-Afrika. Ik heb te maken met de Zuid-Afrikaanse autoriteit. Die heeft verzocht een overeenkomst met de Nederlandse autoriteit te sluiten op het terrein van interlandelijke adoptie. Dat verzoek is ook onderdeel van de implementatie van nieuwe wet- en regelgeving in Zuid-Afrika. Mevrouw Koşer Kaya noemde Abba Adoptions al. Het doel van de overeenkomst is om de bestaande samenwerking tussen Wereldkinderen en Abba Adoptions te bekrachtigen. Nu komt het punt waarover de Kamer terecht vragen heeft gesteld. De Zuid-Afrikaanse autoriteit heeft ons zeer recentelijk, ondanks ons aandringen en ook zeer tegen mijn zin, formeel laten weten dat er in Zuid-Afrika geen ruimte is voor een tweede vergunninghouder uit Nederland. De reden hiervoor is dat Zuid-Afrika een beperkt aantal landen en adoptieorganisaties heeft geïdentificeerd waarmee men de samenwerking wil aangaan. Dan ontstaat de situatie of de Nederlandse regering dit accepteert of niet. Dat is de volgende kwestie. Vooral nog is dit heel concreet de stand van zaken met betrekking tot Zuid-Afrika.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Wereldkinderen heeft contact met Abba Adoptions en die wil alleen maar christelijke en heteroseksuele paren bedienen. In Nederland hebben we de afspraak – en hierover bestaat een motie – dat homoseksuelen ook kinderen kunnen adopteren, evenals alleenstaanden. Een vergunninghouder in Zuid-Afrika dient hiermee rekening te houden. Verder heb ik gezegd dat een tweede vergunninghouder, de NAS, zou moeten kunnen. De staatssecretaris zegt dat een tweede vergunninghouder niet mogelijk is omdat Zuid-Afrika dat heeft aangegeven. Ik begrijp dat er inmiddels een proces is geweest en dat

verschillende landen wel twee of meer vergunninghouders hebben: Denemarken, Finland, de VS, Canada. Waarom is dat niet mogelijk voor Nederland?

Staatssecretaris **Teeven**: Ik zeg niet dat het voor Nederland niet mogelijk zou zijn. Ik heb de Kamer meegedeeld wat ik van de Zuid-Afrikaanse autoriteiten te horen heb gekregen. Ik heb gezegd dat dit op dit moment de stand van zaken is van de zijde van Zuid-Afrika. Mevrouw Koşer Kaya heeft mij niet gevraagd hoe ik er tegenaan kijk, maar dat wil ik haar best zeggen. Ik vind dat heterogene paren en paren van gelijk geslacht allebei moeten kunnen adopteren vanuit Zuid-Afrika via de bestaande vergunninghouder, Wereldkinderen, en wat mij betreft via een tweede vergunninghouder. Ik wil me daarvoor best inzetten en ik zal me daarvoor ook inzetten. Dat gebeurt op dit moment al. Ik wil alleen niet het risico lopen dat de eerste vergunninghouder niet meer kan adopteren doordat ik inzet op een proces om een tweede vergunninghouder mogelijk te maken. Dat staat los van de vraag die mevrouw Koşer Kaya terecht stelt, of de huidige vergunninghouder, Wereldkinderen, er rekening mee moet houden en erop in moet zetten dat er ook kan worden geadopteerd door paren van gelijk geslacht. Die visie deel ik volledig met haar en dat is ook het uitgangspunt van het kabinet. Dat weten mijn medewerkers ook. Laten we de lijn maar even doortrekken. Als Wereldkinderen daarop niet wil inzetten, komt er een moment dat we opnieuw moeten beoordelen of we vanuit dit land willen adopteren.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Dit land heeft een regelgeving die vergelijkbaar is met de Nederlandse. Er is niet voor niets een belangengroep door de ouders in het leven geroepen: «Ek Sien Jou». Er bestaan kennelijk heel wat problemen bij adopteren door homoseksuelen, alleenstaanden en niet-religieuze koppels. Als Denemarken, Finland, de VS en Canada wel een tweede vergunninghouder is toegestaan, moet de eerste vraag aan Zuid-Afrika zijn: waarom zij wel en wij niet?

Staatssecretaris **Teeven**: Daarin heeft mevrouw Koşer Kaya gelijk. Ze kan ervan uitgaan dat ik die vraag ook al even gesteld heb. Er is echter nog geen duidelijkheid over. We zitten nu midden in een procedure. Regeren kost soms tijd. Terecht dat mevrouw Koşer Kaya ongeduldig is. Dat ben ik op dit onderwerp ook, want ik heb dezelfde uitgangspunten; ik vind dat het moet kunnen. Ik zeg ook toe dat het de inzet van het kabinet is om ervoor te zorgen dat dit wel gebeurt.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Wanneer kunnen we ongeveer de resultaten verwachten?

Staatssecretaris **Teeven**: Het is terecht dat mevrouw Koşer Kaya vraagt wanneer de Kamer hierover wat van het kabinet hoort. Ik denk dat dit op afzienbare tijd zal gebeuren, maar ik moet wel resultaat hebben. Dat resultaat kan zijn: we zien geen mogelijkheden met Zuid-Afrika. Het resultaat kan ook zijn: we zien wel mogelijkheden. In mei 2011 zijn er vragen gesteld over de uitkomsten van het onderzoek naar illegale adopties in China. Ik heb geantwoord dat de Chinese autoriteit heeft toegezegd dat ik zal worden geïnformeerd wanneer uit het onderzoek nieuwe informatie beschikbaar komt. Het gaat om misstanden uit de periode 2000–2005. Ik heb onlangs de ambassade van Beijing gevraagd voor mij een vinger aan de pols te houden. De ambassade heeft recentelijk meegedeeld dat er vooralsnog geen bericht over de uitkomsten van dit onderzoek is ontvangen. In het kader van de intensivering van de contacten met China zal een delegatie van de centrale autoriteit opnieuw een bezoek brengen aan China. Bij die gelegenheid zullen we dat onderzoek opnieuw aan de orde stellen en vragen naar de uitkomsten.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): We hebben net met elkaar afgesproken dat we zullen optreden met betrekking tot Colombia. In dit geval is er sprake van een onderzoek dat er eigenlijk al een jaar ligt. Mag ik ervan uitgaan dat het onderzoek niet alleen wordt aangestipt door de delegatie, maar prominent op de agenda wordt gezet en dat er echt druk op wordt uitgeoefend dat die uitkomst snel duidelijk moet worden?

Staatssecretaris **Teeven**: Ik ben het met mevrouw Gesthuizen eens dat er snel duidelijkheid moet komen. Dat zal ook de inzet van het kabinet zijn. Mevrouw Schouten heeft gevraagd hoe de nieuwe procedure van de deelbemiddeling eruit gaat zien. Ik heb het al gezegd. Ik wil de procedure van de deelbemiddeling zo aanpassen dat de vergunninghouder een grotere rol krijgt in het toezicht op en de begeleiding van de aspirant-adoptieouders. Hoe die procedure er precies uit gaat zien, zullen we zien in het voorstel tot wijziging van de Wobka.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie): Mijn vraag was tweeledig. Ik wil niet alleen weten hoe de nieuwe procedure eruit ziet, maar ook hoe de staatssecretaris kan garanderen dat daarin de zorgvuldigheidzaken goed worden meegenomen. Zijn de vergunningverleners daartoe voldoende in staat?

Staatssecretaris **Teeven**: Het gaat een beetje uit van een premisse. De discussie dat een procedure van deelbemiddeling, zoals we die in Nederland gekend hebben, risicovol en onzorgvuldig zou zijn, is in het verleden, in de vorige samenstelling van de Kamer, vaker gevoerd. Zo heb ik niet naar die procedure gekeken. Er waren meer risico's aan verbonden, maar onzorgvuldig is de procedure niet, ook niet in het verleden. We zijn bezig met het uitwerken van de procedure en de vergunninghouders moeten zeker in staat zijn om die zorgvuldigheid die in de volledige bemiddeling wordt gevraagd, ook te bieden bij de deelbemiddeling. Mevrouw Schouten gaat er in haar vraagstelling een beetje van uit dat het in het verleden allemaal zeer risicovol en onzorgvuldig was. Die veronderstelling deel ik niet.

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie): Dat is niet mijn conclusie; dat was de conclusie van de commissie-Kalsbeek op basis waarvan ook uw ambtsvoorganger, de heer Hirsch Ballin, dezelfde conclusie getrokken heeft. Als de staatssecretaris een onafhankelijk onderzoek in twijfel gaat trekken, is dat een keuze. Ik vraag me dan wel af wat hij met een ander onafhankelijk onderzoek doet waarin men tot eenzelfde conclusie komt.

Staatssecretaris **Teeven**: Ik wijs mevrouw Schouten erop dat de commissie-Kalsbeek die constatering heeft gedaan, evenals de toenmalige minister. De meerderheid van de Kamer deelde echter toentertijd niet de conclusie dat deelbemiddeling onzorgvuldig en risicovol was. En ik heb er ook mee te maken hoe de constatering uiteindelijk in politieke zin is beoordeeld door de Kamer van toen. De aantallen van gevallen waarin een adoptie niet doorgaat omdat de ernst van de special need groter is dan voorzien, zijn niet voorhanden. Er komen wel situaties voor waarin aspirant-adoptieouders uiteindelijk afzien van het kind waarmee ze gematcht zijn, om het zo maar te zeggen. In een dergelijke situatie doet de centrale autoriteit navraag naar de omstandigheden bij de vergunninghouders. Er zijn dus wel situaties bekend, maar we hebben daarover op dit moment geen aantallen voorhanden.

Mevrouw **Bruins Slot** (CDA): Als een ouder in het land van herkomst van het kind staat en uiteindelijk beslist om het kind niet mee te nemen naar Nederland, zegt dat iets over de manier waarop de procedure en de

procedure van het land van herkomst gevolgd is. Daarom vind ik het interessant om te horen hoe groot dat inzicht is.

Staatssecretaris **Teeven**: Concrete aantallen hebben we niet. Er zijn wel zaken bekend waarbij dit probleem speelt. Of het een probleem is van de procedure in het land van herkomst of een probleem van het functioneren van de vergunninghouder, of van allebei, of een probleem van de adoptieouders, valt op dit moment niet te beoordelen.

Mevrouw **Dille** (PVV): Ik zou wel willen weten of de ouders besluiten het kind niet te adopteren op grond van het aanwezige rapport of nadat ze het kind gezien hebben. Dat laatste kan ik me namelijk bijna niet voorstellen.

Staatssecretaris **Teeven**: Ik kan deze vraag nu niet beantwoorden, maar ik zal de commissie daarover informeren.

Voorzitter. De vraag wordt gesteld wat de rol van internet is bij interlandelijke adoptie. Ik ben bekend met de rol die de social media en internet spelen. We zien het wel terug bij dat andere onderwerp dat vandaag ter sprake is gekomen, namelijk draagmoederschap, maar volgens de waarneming van de centrale autoriteit speelt internet op dit moment geen rol bij interlandelijke adoptie. Interlandelijke adoptie moeten we dus niet verwarren met draagmoederschap; die dingen worden wel eens door elkaar gehaald.

Er is gevraagd of ik vind dat er een termijn verbonden moet blijven aan de herroeping van de adoptie. In de rechtspraak is al een aantal keren geoordeeld dat de krappe herroepingstermijn zoals die in artikel 231 is opgenomen buiten toepassing moet blijven. Ik zal dit punt meenemen in de wijziging van de adoptiewetgeving. Ik kan de Kamer alvast mededelen dat ik neig naar het volledig schrappen van de maximale leeftijd.

De **voorzitter**: Over de maximale leeftijd wil ik graag een interruptie. Dat betrof een amendement van de heer Wolfsen. Dat ging over de discretionaire bevoegdheid die de staatssecretaris heeft met betrekking tot de leeftijd. Ik ben benieuwd wat de staatssecretaris daarmee heeft gedaan. Dat ging erom dat in uitzonderlijke gevallen afgeweken kan worden van de maximumleeftijd van 46 jaar.

Staatssecretaris **Teeven**: Dat gebeurt op dit moment al. Dat is de huidige praktijk.

Ik heb gesproken over de schrijnendheid van de gevallen. Als de vergunninghouder zich terugtrekt uit een land wordt, afhankelijk van de stand van de bemiddeling, een afweging gemaakt of de procedure wordt gestopt of afgerond. Daarbij wordt altijd het belang van het kind afgewogen. Dat is in de afgelopen periode wel eens voorgekomen. De centrale autoriteit heeft in een aantal gevallen zelf die rol op zich genomen, maar dat willen we in de toekomst niet meer doen.

Misstanden als kinderroof en mensenhandel worden direct gemeld bij het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming doet tegelijkertijd onderzoek om maatregelen te kunnen nemen in de civiele sfeer.

De **voorzitter**: Ik kijk even rond om te zien of er behoefte bestaat aan een tweede termijn. Dat blijkt het geval te zijn. Het woord is aan de heer Taverne.

De heer **Taverne** (VVD): Voorzitter. Om te beginnen dank ik de staatssecretaris voor zijn uitvoerige en gedetailleerde antwoorden. Dit is een belangrijk onderwerp. Na de eerste termijn heb ik nog twee vragen. Allereerst heb ik een vraag over de verplichte nazorg. Nogmaals, ik wil graag benadrukken dat ik me kan voorstellen dat er specialisaties nodig

zijn om iets aan bepaalde typen problematiek te kunnen doen. Het is me echter nog steeds niet duidelijk waarom de nazorg verplicht en gratis zou moeten zijn. Op deze vraag krijg ik graag een antwoord. We hebben allemaal het belang van het kind op het oog in het hele proces van adoptie. Dit argument wordt terecht voortdurend gebruikt. Ik hoor graag van de staatssecretaris hoe hij dit begrip interpreteert.

Mevrouw **Dille** (PVV): Voorzitter. Ook ik wil de staatssecretaris bedanken voor zijn zeer duidelijke uitleg op de vragen. Het is duidelijk dat interlandelijke adoptie een enorm moeilijk proces is. Het is nooit sluitend te maken. Dan is er hier weer wat, en dan weer daar. Ik denk dat we ons daarbij moeten neerleggen en ons moeten afvragen waardoor dit komt. Het vertrouwensbeginsel is in dit alles toch een heel zwakke schakel. Ik heb heel veel vertrouwen in de manier waarop het in Nederland geregeld is, maar niet in de manier waarop het geregeld is in verschillende landen die het Haags Adoptieverdrag hebben getekend en geratificeerd. Een van de oorzaken is ook dat in bepaalde landen de medische diagnostiek ontoereikend is om precies te kunnen aangeven wat er met een kind aan de hand is. Ik gaf al een voorbeeld van «simpele» dingen als een spina bifida. Een meer gedetailleerde beschrijving van aandoeningen is er gewoon niet. Ik heb het idee dat het daardoor nog steeds vaak voorkomt dat ouders met een kindje geconfronteerd worden dat heel wat meer heeft dan ze aanvankelijk dachten. Ik zou heel graag willen weten hoe we dat probleem voor een groot gedeelte kunnen ondervangen. Zoals de gewaardeerde collega van de staatssecretaris ooit zei: vertrouwen is goed, maar begrijpen is beter.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Voorzitter. Ik ben het wel eens in sterkere mate oneens geweest met de staatssecretaris en het is prettig te bemerken dat er ook punten zijn waarop we elkaar kunnen vinden. Ik dank de staatssecretaris voor de verheldering van een aantal zaken en een paar toezeggingen. In ieder geval heeft hij duidelijk gemaakt dat de delegaties die naar India en Colombia gaan, er zeker bovenop gaan zitten. Ook wat betreft India is het boek niet gesloten.

Ik heb nog één punt over de nazorg. Ik heb de brief van de Inspectie Jeugdzorg van 3 november 2011 er nog even bij gepakt. Daarin wordt heel specifiek geschreven wat er precies nog schort aan de nazorg. De inspectie ziet een onevenwichtigheid in de fase voorafgaand aan de adoptie en de fase erna. Er wordt gezegd: er is nauwelijks bemoeienis meer van de SAV, de Raad voor de Kinderbescherming en de vergunninghouders, tenzij de adoptiefouders hier expliciet om vragen. De inspectie vindt dat het zicht op het kind in het gezin onvoldoende is geborgd en doet daarom ook de aanbeveling om een vorm van nazorg een vast onderdeel te laten zijn van de adoptieprocedure. De staatssecretaris kent de inhoud van die brief. Ik neem aan dat de staatssecretaris van VWS die brief nog beter kent. Ik heb er dus vertrouwen in dat er niet alleen een snelle, maar ook een positieve reactie zal komen, waarin ik me goed kan vinden.

Mevrouw **Bruins Slot** (CDA): Voorzitter. Ik wil de staatssecretaris bedanken voor de uitvoerige beantwoording en de toezeggingen waaronder de toezegging om samen met de staatssecretaris van VWS het vraagstuk met betrekking tot de nazorg nader te bekijken.

Ik kom even kort terug op de vraag over ouders die bij het ophalen van hun kind inderdaad soms tot de beslissing moeten komen dat ze het kind niet meenemen naar Nederland. Dat is natuurlijk een drama voor het kind, maar ook een drama voor de adoptiefouders. Aangezien de staatssecretaris nog een heleboel heeft uit te voeren op dit onderwerp, wil ik hem vragen nog wat nader in dit onderwerp te duiken. Ik krijg nu het idee dat hij onvoldoende inzicht heeft hoe vaak dit voorkomt. Het aantal «special

needs»-kinderen neemt toe en tegelijkertijd neemt het aantal adopties af. Er is mij veel aan gelegen om voor het kind en de ouders niet zulke situaties te laten ontstaan.

In het verleden hebben we regelmatig met de staatssecretaris gesproken over het feit dat autoriteiten in het buitenland de bemiddelende instanties vaak niet als een gelijkwaardige gesprekspartner beschouwen. Is dat tegenwoordig nog een probleem?

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Voorzitter. Dank aan de staatssecretaris voor de uitgebreide antwoorden, zeker over Colombia, China en India en de ambtelijke delegaties die daar naartoe gaan. Er gaat weliswaar een delegatie naar India vanwege het draagmoederschap, maar ik heb goed gehoord van de staatssecretaris dat er ook naar adoptie zal worden gekeken. Het is mij heel duidelijk wat het verschil is tussen draagmoederschap en adoptie. Daarover had ik ook geen vragen gesteld. Ik heb nog één vraag. Ik heb samen met de staatssecretaris aan deze kant van de tafel gezeten. Ik weet nog dat we strijd hebben gevoerd voor adoptie uit Amerika door homoseksuele paren. Ik weet hoe hard de staatssecretaris eraan trekt om dit ook mogelijk te maken vanuit Zuid-Afrika. Dat moet echt op twee manieren: Wereldkinderen moet breder kijken en er moet een tweede vergunninghouder in Zuid-Afrika kunnen gaan werken voor homoseksuele en heteroseksuele paren, alleenstaanden en niet-religieuzen. Kan de staatssecretaris aangeven wanneer hij ons hierover nader denkt te kunnen berichten?

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Ik wil de staatssecretaris danken voor de beantwoording. Een aantal punten heeft hij verder verhelderd. Op sommige punten komt hij nog terug, zoals de kosten en de nazorg. Wij ontvangen ook nog een brief van hem en de staatssecretaris van VWS. Het is goed om nog eens te onderstrepen dat het regelen van goede nazorg een uitvloeisel is van het Haags Adoptieverdrag. Het is altijd lastig geweest dat de nazorg een beetje tussen VWS en V en J heen en weer bleef stuiteren. In het verleden was dat ook al zo, maar ik hoop echt dat we daarin een stap kunnen zetten.

Het belang van het kind staat voorop. Dat heeft ook vandaag weer vele keren geklonken. Dat is heel belangrijk, maar we moeten er wel op letten dat dit bij alle onderdelen van het proces waargemaakt wordt. Ik denk hierbij aan de discussie over de leeftijdsgrenzen. Ik neem aan dat hierbij organisaties worden geraadpleegd, ook vanuit het perspectief van het belang van het kind. Ik denk ook aan de adopties vanuit de VS.

Mag ik toch even aan de andere kant gaan hangen? Wil de staatssecretaris er ook op toezien dat de begrijpelijke wens, ook van paren van gelijk geslacht, er niet toe mag leiden dat er ruimer met de eisen van het Haags Adoptieverdrag wordt omgegaan of dat er minder strikt wordt toegezien dat er niet veel geld mag worden verdiend, als er zo weinig kanalen zijn om uit een land als Amerika te adopteren? Kortom, ook de wens van een specifieke categorie wensouders mag er niet toe leiden dat de hand wordt gelicht met de zorgvuldigheidseisen.

Over de langdurige pleegzorg, de zwakke adoptie, hebben we het vandaag niet gehad. De commissie-Kalsbeek heeft hierover destijds ook gerapporteerd. Gebeurt daar nog wat mee? Wordt er nog gekeken naar de mogelijkheden voor langdurige pleegzorg en voor zwakke adoptie? In het verleden is er vanuit Nederland het nodige geld gegaan naar kindertehuizen op de Nederlandse Antillen. We zijn onlangs, tijdens een reis van de fractievoorzitters, bij zo'n kindertehuis geweest. Het blijkt dat adoptie daar totaal niet in beeld is. Is het mogelijk dat nog eens aan de orde te stellen?

Mevrouw **Schouten** (ChristenUnie): Voorzitter. Ook ik dank de staatssecretaris voor een aantal toezeggingen. De meeste zijn hier al herhaald. Ik

wil er nog eentje aan toevoegen ten aanzien van India. Dank dat de staatssecretaris de ambassadeur wil uitnodigen. We worden graag geïnformeerd over het resultaat. Kan de staatssecretaris dat toezeggen? Tot slot heb ik nog een laatste punt over de commissie-Kalsbeek. De staatssecretaris geeft aan dat hij de conclusies van deze commissie niet deelt. Dat kan om politieke redenen het geval zijn, maar ik maak er toch bezwaar tegen dat de conclusie van een onafhankelijke commissie op zich niet juist zou zijn. Die conclusie ligt er en dan is het vervolgens een politieke weging wat er mee gedaan moet worden. Daarin wil ik duidelijk een onderscheid maken.

Ik hoor graag van de staatssecretaris hoe de vergunninghouders specifiek invulling gaan geven aan hun taken en hun rol om toezicht te houden op deelbemiddeling.

Voorzitter: Van der Staaij

Mevrouw **Arib** (PvdA): Voorzitter. Ook ik wil de staatssecretaris bedanken voor de beantwoording van de vragen en de gedane toezeggingen. Ik ken deze staatssecretaris al uit de periode dat hij nog Kamerlid was. Als staatssecretaris is hij wel consequent met betrekking tot daadkracht en het bestrijden van eventuele misstanden. De insteek van de staatssecretaris om wat scherper te zijn bij het toezicht waarbij hij ook de rol van de overheid niet verafschuwt, spreekt mij erg aan. Het is prima dat het vanuit de politiek niet vrijblijvend wordt bekeken en dat het niet aan de partijen wordt overgelaten, maar dat de politiek daarin ook een verantwoordelijkheid heeft, zeker als het gaat over het belang van kinderen.

Ik heb nog twee vragen. De rol van internet bij interlandelijke adoptie werd net afgedaan als iets wat zich niet voordoet. Met zo'n uitspraak zou ik toch wat voorzichtiger zijn. Ik kan me voorstellen dat het niet duidelijk is wat precies in het kader van adoptie via internet wordt gedaan. De sociale media spelen ook een rol bij adoptie. Ik vraag de staatssecretaris om dit kritisch te bekijken en de Kamer hierover te informeren.

Mijn laatste vraag gaat over adoptie in Zuid-Afrika door homoseksuelen. Ik heb er alle vertrouwen in dat deze staatssecretaris zich hiervoor zal inzetten. Dat heeft hij in het verleden ook gedaan. Maar wat als het toch gebeurt? Welke consequenties worden eraan verbonden als de vergunninghouders een adoptie door paren van gelijk geslacht niet toestaan, of zich er niet voor inzetten, of juist via allerlei omwegen de adoptie proberen tegen te houden? En dan specifiek in het geval van Zuid-Afrika, mede naar aanleiding van de brief die de Kamer heeft ontvangen via «Ek Sien Jou».

Voorzitter: Arib

Staatssecretaris **Teeven**: Voorzitter. Dank voor de vragen van de leden in de tweede termijn. De heer Taverne vraagt waarom de nazorg verplicht is en waarom deze gratis is. Ik heb al gezegd dat ik hierover met mijn collega van VWS in gesprek moet. Dat zal ik binnen afzienbare termijn doen. Het hoeft van mij niet per se gratis. Ik deel wel de opvatting dat adoptie aparte problemen mee kan brengen en dat de kans op behoefte aan nazorg soms wel groter is. Het verplichten hoeft van mij ook niet speciaal. Ik denk wel dat we hiervoor aandacht moeten hebben. We zullen bekijken hoe we dit moeten inroosteren.

Er wordt gevraagd naar een definitie van «in het belang van het kind». Een zeer bekende kinderrechtsspecialist, die helaas is overleden, schreef een aantal decennia geleden dat «in het belang van het kind» een toverformule is. Sindsdien zijn er boeken vol geschreven over de vraag wat het belang van het kind is. Een korte definitie kan ik dus niet geven. Dat kan niemand. Dat is in de jurisprudentie ook niet ontwikkeld. Het belang van het kind is heel casuïstisch. Het betekent wel dat, als men een

keuze zou moeten maken tussen het belang van een individueel minderjarig kind en het belang van een ouder, een biologische ouder of in dit geval een adoptieouder, het belang van het kind voorop moet staan. Die toverformule wordt gebruikt om een heel concrete individuele situatie te kunnen beoordelen. Bij adoptie is het al een beetje de wet van de kleine getallen, en dan moeten we ook nog eens terug naar de individuele zaken. Juist om die individuele situaties te kunnen beoordelen moeten we die aparte individuele factoren goed kunnen wegen. Het uitgangspunt moet zijn dat een kind op een goede wijze kan opgroeien en op een goede wijze volwassen kan worden in het gezin. Dat moet het uitgangspunt zijn, ook bij adoptie, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel. Adoptie in het land van herkomst is altijd beter dan interlandelijke adoptie. Dat is ook nog steeds het uitgangspunt.

Ik dank mevrouw Dille voor haar opmerkingen over de medische diagnostiek en dat het soms lastig is om in het land van herkomst al het noodzakelijke medisch onderzoek te doen. Met dat probleem wordt geworsteld. Ik herken het ook.

We kunnen het vertrouwensbeginsel moeilijk vinden – dat vind ik van tijd tot tijd ook – maar het kabinet heeft er wel mee te maken. Ik probeer wat meer achter de schermen van dat vertrouwensbeginsel te kijken door mijn medewerkers, die veel ervaring hebben met adoptie, daadwerkelijk met gerichte vragen naar die landen te laten gaan. Dat hebben we bij Haïti gedaan en we hebben het bij Uganda gedaan toen we signalen kregen. We krijgen dan vaak toch wel wat meer duidelijkheid. Bijvoorbeeld dat de directeur van de centrale autoriteit en de minister die over adoptiezaken gaat, een en dezelfde persoon is die bemiddelt en over de uitvoering gaat en de beleidslijnen uitzet. Als die dingen feitelijk geconstateerd worden, wordt het vertrouwensbeginsel natuurlijk een buitengewoon hachelijke zaak. Ik heb het nu overigens niet over Uganda, maar over een willekeurig ander land.

Tegen mevrouw Gesthuizen zeg ik: dit is nu typisch die handreiking waarvan de minister-president al veelvuldig gezegd heeft dat dit kabinet die ook doet in de richting van de oppositie. Ik ben blij met de opmerking van mevrouw Gesthuizen dat ze dit vandaag herkent. Ik zal haar complimenten aan de minister-president overbrengen. Hij vraagt zich wel eens af of de bewindslieden er allemaal wel genoeg aan werken. Ik ben er blij mee, maar ik begrijp goed wat ze bedoelde.

Ik ben ook blij met de opmerkingen van mevrouw Gesthuizen en haar verwijzing naar de brief van 3 november 2011 van de Inspectie Jeugdzorg. Ik zal dat meenemen in het gesprek met de staatssecretaris van VWS. Daarover zal ik de Kamer ook berichten. Ik wil echt met de staatssecretaris zelf spreken. Dit wordt niet een afstemming tussen twee departementen, maar ik wil een gesprek tussen haar en mij om te bekijken wat er nog mogelijk is.

Ik zal aandacht besteden aan de mismatch bij de uitwerking van de plannen van het kwaliteitskader en bekijken hoe we bij het matchen nog meer zorgvuldigheid kunnen betrachten. Ik ben het met mevrouw Bruins Slot eens dat een mismatch zo veel mogelijk moet worden voorkomen, en zeker in een dermate laat stadium dat het pas vlak voor het vertrek van een kind uit het buitenland naar Nederland aan de orde is. Dat is buitengewoon slecht en dat moeten we zo veel mogelijk voorkomen. De vraag of vergunninghouders in het buitenland gezien worden als gelijke gesprekspartners geeft een heel verschillend beeld. In sommige landen is adoptie volledig in handen van de overheid. Er zijn ook landen waar dit volledig privaat is. Er zijn landen waar maar één vergunninghouder is, terwijl wij er heel veel kennen. Dat maakt het soms ook voor onze counterparts in het buitenland heel ingewikkeld. Ik zal er bij de uitwerking aandacht aan besteden.

Het kabinet zal zich ervoor blijven inzetten dat Wereldkinderen nadrukkelijk ook de adoptiemogelijkheden voor paren van gelijk geslacht

meeneemt. Ook een tweede vergunninghouder zal een investering zijn van het kabinet.

De heer Van der Staaij heeft aandacht gevraagd voor zwakke adoptie. Pleegzorg valt onder de verantwoordelijkheid van mijn collega van VWS. De zorg en de vragen van de heer Van der Staaij neem ik mee in de contacten met haar. We hebben een stapeltje onderwerpen. Sommige landen kennen nu eenmaal die zwakke adoptie. Dat kan Nederland niet veranderen. Ik zal bekijken wat ik samen met mijn collega van VWS kan bereiken.

Ik moet het antwoord op de vraag over kindertehuizen op de Nederlandse Antillen schuldig blijven. Ik zal het bekijken en het antwoord meenemen in de brief die ik de Kamer heb toegezegd.

Een speciaal punt waarvoor de heer Van der Staaij aandacht voor vraagt, is politiek niet onbelangrijk. Hij vraagt of ik niet wil gaan marchanderen met de eisen die gesteld worden aan de zorgvuldigheid, als hij kijkt naar de mogelijkheden voor paren van gelijk geslacht. Dat doe ik niet. De eisen van zorgvuldigheid zal ik zorgvuldig bewaken, maar tegelijkertijd zal ik ook de eisen van zorgvuldigheid voor paren van gelijk geslacht in Nederland goed bewaken. Op beide onderwerpen zal ik als een bok op een haverkist gaan zitten.

Ik zal bij de versterking van het kwaliteitskader en bij het wetsvoorstel dat we in omloop gaan brengen, nadrukkelijk met de vergunninghouders communiceren over de wijze waarop ze invulling kunnen geven aan hun rol binnen de deelbemiddeling. Ik begrijp dat de ChristenUnie hierbij problemen verwacht. Als die er zijn, moeten we dat nadrukkelijk delen met de vergunninghouders. Maar we gaan dit alles in overleg met de vergunninghouders doen, dus ik hoop dat de vergunninghouders die zich tot mevrouw Schouten hebben gewend, zich ook tot mijn medewerkers wenden. Dan kunnen we een maximale afstemming bewerkstelligen. Ik dank mevrouw Arib voor de lovende opmerkingen over dit kabinet. Ik zal scherp zijn op de rol van internet bij adoptie zoals ik dat ook ben bij mensenhandel. Ik heb geen signalen, maar we zullen de rol van internet bij adoptie nadrukkelijk monitoren.

De **voorzitter**: Is er nog een vraag blijven liggen?

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Ik wil geen VAO vragen om een motie in te dienen. Dat vind ik onzinnig. Het gaat mij niet om inzet. Daar zorgt de staatssecretaris wel voor. Het gaat er mij om dat de Nederlandse regelgeving, waarin geen onderscheid wordt gemaakt tussen hoe je leeft en met wie je samenwoont, in welk ander land dan ook wordt gehanteerd bij adoptie.

De **voorzitter**: Dat is geen vraag maar een statement.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Ik wil dat de staatssecretaris het ook doet en het niet alleen maar over inzet heeft. Die inzet geloof ik wel. Ik zet me ook elke dag in.

De **voorzitter**: Van mij is een vraag blijven liggen. Welke consequenties heeft het als een vergunninghouder adoptie door een paar van gelijk geslacht belemmert?

Staatssecretaris **Teeven**: Ik kan daar volstrekt duidelijk over zijn. Als we in het nieuwe kwaliteitskader, evenals in het oude kwaliteitskader overigens, constateren dat vergunninghouders zich hiervoor bewust niet inzetten, ondanks het feit dat bekend is dat paren van gelijk geslacht in Nederland op dit punt dezelfde rechten hebben als heterogene paren, zal dat consequenties hebben voor de vergunninghouders. Ik zal dan eerst een gesprek voeren. Nu kan ik nog geen aanwijzing geven, maar dat kan ik

straks wel als de Kamer mij volgt in de gewijzigde wetgeving. De ultieme consequentie kan zijn dat de vergunning wordt ingetrokken. Dat is de procedure.

De **voorzitter**: Ik dank de staatssecretaris. Hiermee zijn we aan het eind gekomen van dit AO. Er is geen behoefte is aan een VAO. Ik dank de mensen op de publieke tribune, de staatssecretaris en zijn ambtenaren, en mijn collega-Kamerleden.